Postritel: „Fantastilised elukad: Grindelwaldi kuritööd“ * „Eia jõulud Tondikakul“

KOOLILASTE AJAKIRI

HEA LAPS

11
2018

HIND 2,25 €

AUHINNASADU

MÄNGU TULEVAD KIREVAD NUUDLID!

Kui arvad, et tead juba kõiki mänge, siis eksid: mängude maailm on rikas ja ammendamatu ning kogu aeg leiutatakse midagi uut.

Üks lahedatest mängu-uudistest kannab nime Noodle Knots – eesti keeles võiks seda kutsuda Nuudlisõlmedeks. Spagettide või makaronidega siin tegemist ei tule, küll aga kannab mängujuht Peakoka nime. Tema juhtida on kogu seltskond, kelle randmetele kinnitatakse erksavärvilised nuudlilindid. Lõbusa mängu vältel saab tunda küünarnukitunnet ja tegelda omamoodi akrobaatikaga – peaasi, et täidetakse Peakoka käsukaartide nõudmisi. Naljast ja naerust ei tohiks puudust tulla!

Noodle Knotsi mängu Rimonnelt võitsid **MIA MARTA AASAVÄLI**, **JADE RAJASAAR** ja **ELIISA MIADZIELES** Türilt.

UUEL KOOLIAASTAL UUED MÄNGUD!

Pärast pikka palavat suve on päris mõnus jälle koolipingis istuda ja heade sõprade ning klassikaaslastega kohtuda. Arvuti ja nutitelefon on head asjad, kuid silmast silma kohtumine ja mõtete vahetamine on ikka teine asi!
Ka mängudega on lood samuti: võib ju üksipäini tundide kaupa arvutimänge mängida, aga koos sõpradega õue- või lauamänge mängides on põnevust ja lõbusnid hetkigi rohkem.
Insplay Touche'i lauamängud on mõeldud

Insplay Touche'i lauamängud saavad **KAIDI KÄRO** Laevast, **KASPAR OJA** Võiblast ja **MARTA ROOSME**, **INDRE KAREL PALMEOS** ning **STEVEN MARKUS LUKJANOV** Türilt.

insplay

AHOI, RÕÕMSAT MARDI- JA KADRIKUUD, ARMSAD SÕBRAD JA SUGULASED!

Lõpuks ometi saame teatavaks teha meie septembrinumbris välja kuulutatud võistluste võitjad. Preemiate kättesaamisega on lood endised: **Tallinna, Harju-, Lääne-, Järva-, Viru- ja Pärnumaa** lugejate auhinnad toimetame **Kullo Lastegaleriisse (Kuninga 6, Tallinn, avatud teisipäevast laupäevani kella 10 – 18).** **Lõuna-eestlaste** preemiad läkitatakse O. Lutsu nimelise Keskraamatukogu lasteosakonda **(Tartu, Kompanii 3/5)**. Kui kellelgi on muid soove ja ettepanekuid, siis palume toimetusse kirjutada või meilida.

Ristsõnalahendajatest naeratas loosiõnn seekord **MIRELL KODDALALE** Võrumaalt, kellele OÜ Loovhoog saadab oma „Kirbumängu".

Väikese septembriini lahendajatest saavad auhinnaraamatud **MAIBRIT VILU** Sõmerust, **GRETE KONSAP** Tartust ja **ROVEN VUNTUS** Tallinnast.

Lembitu mõistatuse lahendajatest võitsid raamatud **RETI ROOS** Kuusalust ja **MERILIIS KIVIMÄGI** Tallinnast.

Järgmises numbris on kirjas uued, oktoobrikuus välja kuulutatud võistluste auhinnasaajate nimed. Ja eks selleski numbris on omajagu uusi võistlusi, millest tasub osa võtta.

Suur aitäh haridus- ja teadusministeeriumile, kes tellis ajakirja meie põhikoolidele!

HEA LAPS SELLES NUMBRIS:

LAHEDAT LUGEMIST

Marcus Turovski, Tarmo Vaarmetsa, Ülle Kütseni, Meriliis Kivimäe, Anette Hantsoni, Birgit Ületoa värsse — **4**
Ilmar Tomuski „Väljakäik ja sissekäik" — **6**
Hanna-Liisa Viitmaa „Kalkun Kalle ja tasumata veearve" — **8**
Markus Saksatamme pannkoogitarkused — **10**
Kalju Lepiku luulevõistluselt — **12**

GALERII

Märjamaa Muusika- ja Kunstikooli näituselt — **13**

MAAILM MEIE ÜMBER

Tore loodus: Mai Zernask hortensiast — **14**

Tere, lind! Peep Veedla pelikanist — **16**
Meie suurkujud: Jaak Urmet Ita Everist — **18**
Poster 1 „Fantastilised elukad: Grindelwaldi kuritööd" — **21**
Poster 2 „Eia jõulud Tondikakul" — **22**

TEE ISE

Osavnäpp: Lully Gustavsoni päkapikk — **25**
Mustkunstnik Ande mitmekülgne trikk — **26**
Kärt Ranniku „Taignarull ja akutrell" — **27**
Sandra sööginurk: kikerhernepätsikesed, rukkiküpsised — **28**

NUPUTA JA NAERA

Ilmar Trulli ristsõna — **29**
Lembitu mõistatus, viktoriin — **30**

Paetisme — **31**
Naeru-uss — **32**

ELUMELU

Uudis — **33**
Avasta endas geenius! Kolm ust ja üks jalgratas — **34**
Thomas Scheileke koomiks — **36**
Kinouudised — **37**
Igal lapsel oma Pipi — **38**
Siit ja sealt — **39**
Järjehoidja — **40**
Markus Saksatamm kaitseväe embleemidest — **41**
Jooga-Barbie lemmikspordiala — **43**
Kihlveomäng ja kingitus isale — **44**

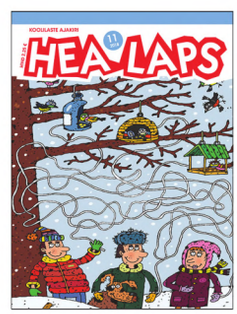

Kaanepilt: Sergei Belozjorov

Ajakiri Hea Laps ilmub 1994. aastast
Väljaandja: SA Kultuurileht
Voorimehe 9, Tallinn 10146, tel 6833145
Toimetus: toimetus@healaps.ee
Peatoimetaja: Leelo Tungal (leelo@healaps.ee)
Kujundaja: Vivika Kalt (vivika@healaps.ee)
Toimetaja: Anna-Magdaleena Kangro (anna@healaps.ee)

Trükk: Aktaprint
Tellimine: AS Ekspress Post,
tel 6177717
www.tellimine.ee
Hind üksikmüügis 2,25

Marcus Turovski

TEATRIKRATT

Tavakratte tehakse
rikkuse ja vara tarbeks
aiakärust, rehadest,
kastrulist ja harjavarrest

Aga teatrikratt on teine –
tema himustab kultuuri,
tal on palju parem maine,
rõõmustab ta väikseid-suuri.

Mööda teatrit vuhisedes
otsib andeid, otsib rõõmu,
sinust mööda tuhisedes
annab sullegi ta sõõmu.

Jagab inspiratsiooni,
laulurõõmu, tantsutahet,
meeldivat ja vahvat tooni
lisab argipäeva fooni.

Marakratt on omamoodi,
väga teatrikrati moodi

Talle meeldib joosta-hüüda,
vahetunnis tuultki püüda,
meeldib teha teatrit, tsirkust,
üles näitab visa virkust.

Ei ta pulli tehes väsi –
oleks ainult rohkem käsi!

Tallinna Reaalkooli näituselt

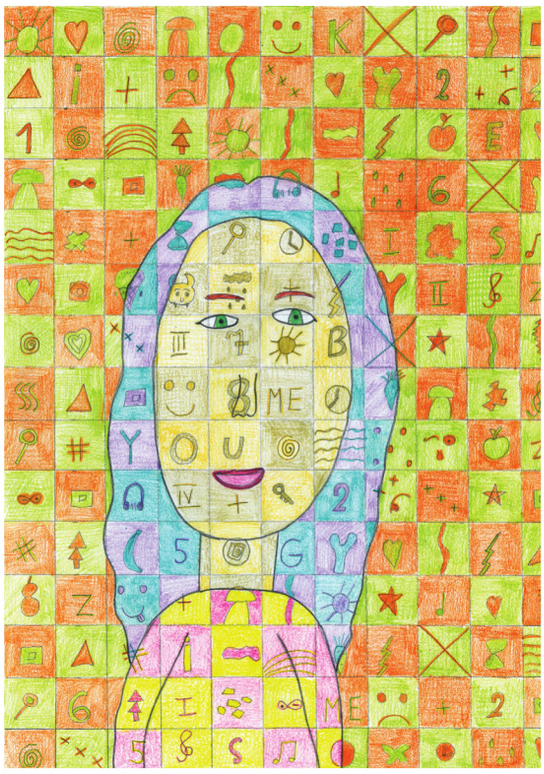

Iiris Vaarmets Tallinna Õismäe gümnaasiumist

Tarmo Vaarmets

LÄBIPAISTEV TÜDRUK

Alati mind näevad läbi
ema, isa ja ka tädi.
Varjan halvaga või heaga,
saladused neile teada.

Vaikides sean paika tõkked,
ikka loevad nad mu mõtteid.
Kulmukaarest, silmaavast
taipavad, mis on mul kavas.

Peites oma paha tuju,
reedab mind vist huulte kuju.
Sügavalt mu seest nad kätte
saavad märgi taskurätte.

Ära rääkimata jutud
otsitakse üles ruttu.
Välja näitamata tunde
teekond luubi alla kulgeb.

Majaaknad, lillevaasid
tehtud läbipaistvast klaasist.
Samast ainest valmistatud
mina ja mu keha rakud.

Ülle Kütsen

MARDISANT JA TONT

Ukse avab meie laps,
äkki on see mingi aps?
Trepikojas mitu tonti,
mis neil asja siia kanti?

Rõõmsalt tuppa vantsivad,
laulavad ja tantsivad.
Marti joosta kena komme,
mardid saavad palju komme.

KADRISANT JA KUMMITUS

Kadrisant sai uhiuue
kauni säravvalge kuue.
Tuli tooma viljaõnne,
tuli tooma karjaõnne.

Väikevend teeb ukse lahti,
pole karjatada mahti:
koridoris kummitus
suure õe kummikus.

Meriliis Kivimägi Saaremaalt

LANGEVAD LEHED

Langevad lehed, leht-lehe haaval…
Punased, kollased lehed on haaval.
Pärnapuu õied on kadunud sootuks,
enam rohkem vist miski ei muutuks.

Kuid mida ootavad lapsed?

Ootavad seda, et kalpsata õue,
peita lehti enda põue.
Tahavad lehtede maailma hüpata,
tore oleks seda kaema lipata.

Üks õunaamps tore ja
lehtedest maja.
Mida veel tahaks laps,
tore, armas ja kraps!

Kirke Reiman Järvakandi koolist

Anette Hantson Viljandi Kesklinna kooli 9. klassist

LOODUS

Koit ja Eha
võivad olla nimed,
kuid eelkõige
on nad loodusimed.

Päike ja kuu
on ehtsad
ja pealegi
on nad ka tähtsad.

Vikerkaar on
kõige kaunim
loodusime,
mis on sündind.

Vihm ja udu
on nii hallid,
kuid sudu
on neist veelgi hallim.

Birgit Ületoa Viljandi Jakobsoni kooli 9. klassist

SADA HÄDA

Koolis on mul sada häda,
kogu aeg on miskit mäda.
Kekas uhan suusarada,
õpsi rõõmuks keedan pada.
Öösiti ma ei maga,
hiljem õpetust ei taba.

Väljakäik ja sissekäik

Ilmar Tomusk

Kui kogu sool ja leib oli ära söödud ning onu Peeter oli ka laua sinna pudenenud soolast puhtaks limpsinud, astus ta isa juurde ning küsis vaikselt: „Kas teil siin uues toredas majas ka väljakäik on?"

„Loomulikult," vastas isa. „Mis maja see ilma väljakäiguta oleks."

Isa kutsus onu Peetri endaga kaasa ning juhatas ta väljakäigu juurde. Väljakäigu uks oli valge nagu kõik teised uksed, kuid sellele oli kahe läikiva kruvikesega kinnitatud väike hõbedane sildike kirjaga „VÄLJAKÄIK".

Onu Peeter tänas ning astus väljakäiku. Isa aga läks külaliste juurde tagasi. Nüüd selgus, et kõik külalised tahavad enne lahkumist väljakäiku minna.

„Mina ei saa aru," ütles isa emale, „mis selles väljakäigus nii põnevat on, et järsku on kõigil tekkinud tahtmine seal käia."

„Minu arust pole seal mitte midagi põnevat," vastas ema. „Aga ega me ei saa neid keelata. Pealegi kutsusime me nad ise külla oma uut maja vaatama. Las nad siis lähevad sinna, kui nad nii väga teada tahavad, kuidas meie väljakäik välja näeb."

Tädi Anne kõndis paar korda rahutult elutoast kööki ja tagasi ning küsis siis isalt: „Kas ma võiksin juba väljakäiku minna? Ma tahaksin väga teada, missugune väljakäik teil on."

„Ma ei tea," vastas isa. „Onu Peeter läks just väljakäiku. Aga võib-olla on ta juba väljas. Ma arvan, et kõige parem on, kui sa lähed ja proovid, kas väljakäik on lahti. Sest tavaliselt on nii, et kui inimene läheb väljakäiku, siis paneb ta seestpoolt ukse kinni. See aga tähendab seda, et kui uks ei ole kinni, võid sina sisse minna."

„Aitäh," tänas tädi Anne ning katsus ust. See oligi lahti.

Natukese aja pärast teatas onu Raimond, et ka temal oleks vaja väljakäiku minna.

„Lase käia," lausus isa. „Kui uks on lahti, võid rahulikult sisse minna."

Nii onu Raimond tegigi. Pärast teda läksid väljakäiku veel tädi Birgit, tädi Kreete, onu Heimar, onu Lembit, onu Mehis, tädi Tanja, tädi Kirsika ning onu Ardo. Tegelikult polnud onu Ardo veel päris onu, sest ta käis

alles keskkoolis. Aga Martiniga võrreldes oli ta palju rohkem onude moodi.

Lõpuks olid kõik külalised kadunud. Ema läks kööki nõusid pesema, isa aga seadis end elutuppa telekat vaatama. Järsku kargas talle pähe kummaline mõte.

„Kas keegi teist on aru saanud, kuhu kõik meie külalised on kadunud?" uuris isa.

„Küllap nad läksid koju," pakkus ema.

„Ei läinud," teadis Martin. „Mitte ükski külaline ei läinud uksest välja."

„Aga kuhu nad siis kadusid?" ei saanud isa aru.

„Nad läksid väljakäiku," vastas Martin.

„Aga miks nad siis tagasi pole tulnud?" imestas isa. „Kui inimene läheb väljakäiku, siis peab ta ju lõpuks sealt ka tagasi sisse tulema."

Ema tuli köögist elutuppa ning istus isa juurde diivanile. Ka Martin istus nende juurde. Mitte keegi ei saanud aru, miks külalised väljakäigust tagasi polnud tulnud.

„Martin, palun mine vaata, kas väljakäigus on keegi," palus isa.

Martin jooksis väljakäigu juurde ja tõmbas ukse lahti. See oli täiesti tühi. Ometi olid sinna üksteise järel läinud kõik külalised, kokku kakskümmend kolm onu ja tädi.

„See on täitsa tühi," ütles Martin isale ja emale.

„Ma ei saa aru," laiutas isa käsi, „miks nad küll sisse tagasi ei tulnud."

„Mina tean," teatas Martin järsku. „Sellepärast, et meie majal on küll väljakäik, kuid sissekäiku ju ei ole."

„Kuidas ei ole?" vaidles isa. „Sissekäik on see, kust külalised sisse tulid."

„See ei ole sissekäik," vaidles Martin vastu. „See on lihtsalt uks. Kui majal on väljakäik, peab sellel olema ka sissekäik."

„Mis me nüüd teeme?" ahastas isa. „Meie külalised on kadunud, sest nad on kõik väljakäigus ega saa enam sisse."

„Teeme oma majale sissekäigu ka," pakkus Martin.

„Kuidas?" ei saanud isa aru.

„Kui väljakäigu ukse peale on kirjutatud väljakäik, siis tuleb sissekäigu ukse peale kirjutada sissekäik," pakkus Martin. „Kui inimesed on väljakäigust välja läinud, saavad nad sissekäigust uuesti sisse."

Isa tormas arvutilaua juurde, kirjutas arvutisse suurte tähtedega SISSEKÄIK ning trükkis selle valgele paberile.

„Kuhu me selle kleebime?" küsis ta Martinilt.

„Teisele poole väljakäiku," soovitas Martin.

Isa tõi liimipulga ning kleepis sissekäigu sildi väljakäigu ukse teisele küljele. Seejärel pani ta ukse kinni. Otsekohe läks see lahti ning kõik külalised tulid üksteise järel tuppa tagasi. Kohe pärast seda läksid nad koju. Kõik olid õnnelikud, et uues majas oli olemas nii väljakäik kui ka sissekäik.

Helin Tikerpuu

Kalkun Kalle ja tasumata veearve

Ergutuspreemia tänavusel Sten Roosi muinasjutuvõistlusel

Hanna-Liisa Viitmaa Oru kooli 8. klassist

Elas kord üks pisike kalkun. Teda kutsuti Kalleks ning noriti väga palju. Põhiliselt noriti teda tema välimuse pärast, sest kasvult meenutas ta pigem kana kui kalkunit ning värvuselt oli ta hoopis roosakas, mitte must nagu teised. Kallele meeldis kohutavalt õppida ning lugeda ta lausa armastas. Koolis käis Kalle alati punupatsidega ning kandis tumedate klaasidega prille. Teiste Kalkuniküla kooli õpilastega Kalle väga ei suhelnud. Tegelikult ei suhelnudki Kalle eriti kellegagi. Vahel rääkis ta paar sõna ainult oma ema Luise ja kaksikutest õdede Johanna ja Rebekaga. Ega neil midagi ühist rääkida ei olnudki, sest Kalle õed olid erinevalt temast elunautijad ja pidutsesid igal vabal hetkel.

Ühel tavalisel päeval, kui Kalle pärast kooli koju tuli, püüdis ema ta koduuksel kinni, et temaga rääkida. Kalle üllatus oli suur, kui ema ta kööki kutsus, diivanile istuma asetas ning mureliku näo pähe tegi. Tuli välja, et Luise oli saanud Kalkuniküla Maksuametilt kirja, milles ähvardati tema lastega midagi jubedat peale hakata, kui ta veearvet ära ei maksa. Kallet hirmutas see jutt väga, sest veearve oli aastatega kasvanud juba 7 euro suuruseks! Paanikast hoolimata püüdis Kalle siiski rahulikuks jääda ning kõndis vaikides oma tuppa.

Järgmisel hommikul, kui kalkuniema lapsi äratama läks, sai ta taas śoki. Lapsed olid kadunud! Neid lihtsalt ei olnud enam oma voodites. Luise helistas otsemaid Kalkuniküla politseisse, kust öeldi talle, et nemad ei

Pildid: Mikhail Brodivich

saa midagi teha, kui noored mõnikord hommikuks koju ei jõua. Seepeale lõpetas Luise kõne ning tal ei jäänud muud üle kui proovida rahuneda.

Kui Kalle üles ärkas, leidis ta ennast ühest pisikesest hämarast ruumist. Ka Johanna ja Rebeka olid seal, kuid nemad alles magasid. Ruumis oli pisut jahe ning Kalle tundis, et ta lebab heintel. Ruumi veidi lähemalt uurides sai ta aru, et see on ehitatud kivist ning meenutas ammusest ajast pärit vangikongi. Igatahes Kallele siin kohe üldse ei meeldinud. Lõpuks ärkasid ja Johanna ja Rebeka ning koos jõudsid nad järeldusele, et kõik see siin peab olema kuidagi seotud eilse emale saadetud ähvarduskirjaga. Ruumis veel natuke ringi vaadates leidsid lapsed ühest pimedast nurgast 12 keedetud kartulit ning sama palju kanamune, mille ärasöömiseks ei kulunud just palju aega.

Kui kõigil kõhud täis olid, otsustasid noored kalkunid ruumi veel kord üle vaadata. Põhjalikult otsides leidiski Kalle lõpuks põranda ja seina vahelt üsna suure augu, kust paistis isegi valgus, kui asjad eest ära lükata. Ava oli täpselt nii suur, et kui Kalle oleks kõhu sisse tõmmanud ja natuke vingerdanud, oleks ta sealt ilusti välja mahtunud. Probleem oli aga kaksikutega, kes olid ju Kallest pea kolm korda suuremad ning kes oleksid parima tahtmise juures võib-olla ainult oma pea suutnud august välja pista. Kalle näitas nüüd oma avastust ka õdedele, kes, kuuldes, et nad peaksid hakkama sellest august välja ronima, kohe loomulikult aru käitasid ja Kalle kallal kaagutama hakkasid.

Kui kõik olid maha rahunenud ja natuke asja arutanud, said nad aru, et sealt august siiski välja ronida ei õnnestu. Niisiis ei jäänud neil muud üle kui loota, et keegi neid lõpuks otsima tuleb. Igaks juhuks ja igavuse peletamiseks otsustasid lapsed ruumis veel ringi vaadata. Alles nüüd märkasid nad, et ruumil on veel teine korrus, kuhu viis ka trepp. Loomulikult tahtsid kõik kohe üles ronida, et vaadata, kas ehk seal on mõni väljapääs. Sinna läks siiski ainult Kalle, sest üsna tõenäoliselt oleks terve see maja kokku kukkunud, kui Johanna ja Rebeka oleksid üritanud sinna ronida.

Ei kulunud just palju aega, kui Kalle juba hüüdis, et laes on ainult üks pisike auk, millest välja kohe kindlasti ei pääse. Kui Kalle alla ronis, oli tal noka vahel pikk jupp nööri ja nuga, ning seljas kandis ta ühte rasket kivi. Need oli ta ülevalt leidnud. Veidi mõtlemist ja pisut nokitsemist – ning juba oligi Kallel valmis leiutis, millega kõigepealt õed teisele korrusele tõsta ning seejärel proovida auku katuses suuremaks venitada, et sealt siis välja ronida. Kuna õdedel oli juba väga igav, tahtsid nad asjaga ruttu pihta hakata ning lausa tormasid Kalle juurde. Esimesena läks Rebeka, kellega sujus kõik täpselt nii nagu pidi. Juba vähem kui paari minuti pärast oli ta üleval ja asus seal ringi vaatama. Johannaga aga nii hästi ei läinud, sest ta oli suures ülekaalus. Kalle tiris Rebeka alla tagasi, sest Johannat ei õnnestunud üles saada. Tuli leida uus pääsetee, kuid ükskõik kui hoolikalt nad ka otsisid, rohkem väljapääse ei olnud.

Järsku ilmus laste ette üks võlurimütsi, võlukepi ning keebiga vanem kalkuniproua. Ta rääkis lastele, et on Kalkuniküla Nõidadekooli õpilane Maria ja nägi kristallmuna pealt, et nad on hädas ning otsustas neile appi tulla. Seda kuuldes kargasid tüdrukud nõiale otsemaid kaela. Kalle tänas viisakalt ja surus Maria tiiba. Nõid õpetas nüüd, et lapsed peavad oma silmad kinni panema, rahulikult kolmeni lugema ning siis leiavad nad end juba oma kodust. Täpselt nii ka juhtus.

Kui lapsed koju jõudsid, läksid nad kõigepealt ema juurde, kes istus keset tuba põrandal ja nuttis. Lapsi nähes hakkas ta sõna otseses mõttes ringi hüppama. Ta kallistas tüdrukuid ja Kallet kõvasti ning tahtis teada kõigest, mis nendega juhtunud oli. Kööki minnes nägi Kalle laua peal suurt rahahunnikut ning küsis emalt, kust ta selle saanud oli. Tuli välja, et Luise ei teadnud rahast midagi, kuid raha kõrval oli kiri, mis vihjas väikese Kalle ettevõtlikkusele ja sihikindlusele ning millest võis välja lugeda, et ka selle taga seisab nõid Maria. Nüüd sai Luise kõik võlad ära maksta, kaasa arvatud veearve, mis oli tõesti juba suureks kasvanud. Kalkuniema Luise palkas ka remondimehed, et need ta maja suuremaks ja ilusamaks ehitaksid ning seal elab Kalle koos oma perega õnnelikult tänaseni.

KUS OMA PANNKOOKI HOIDA?

Markus Saksatamm

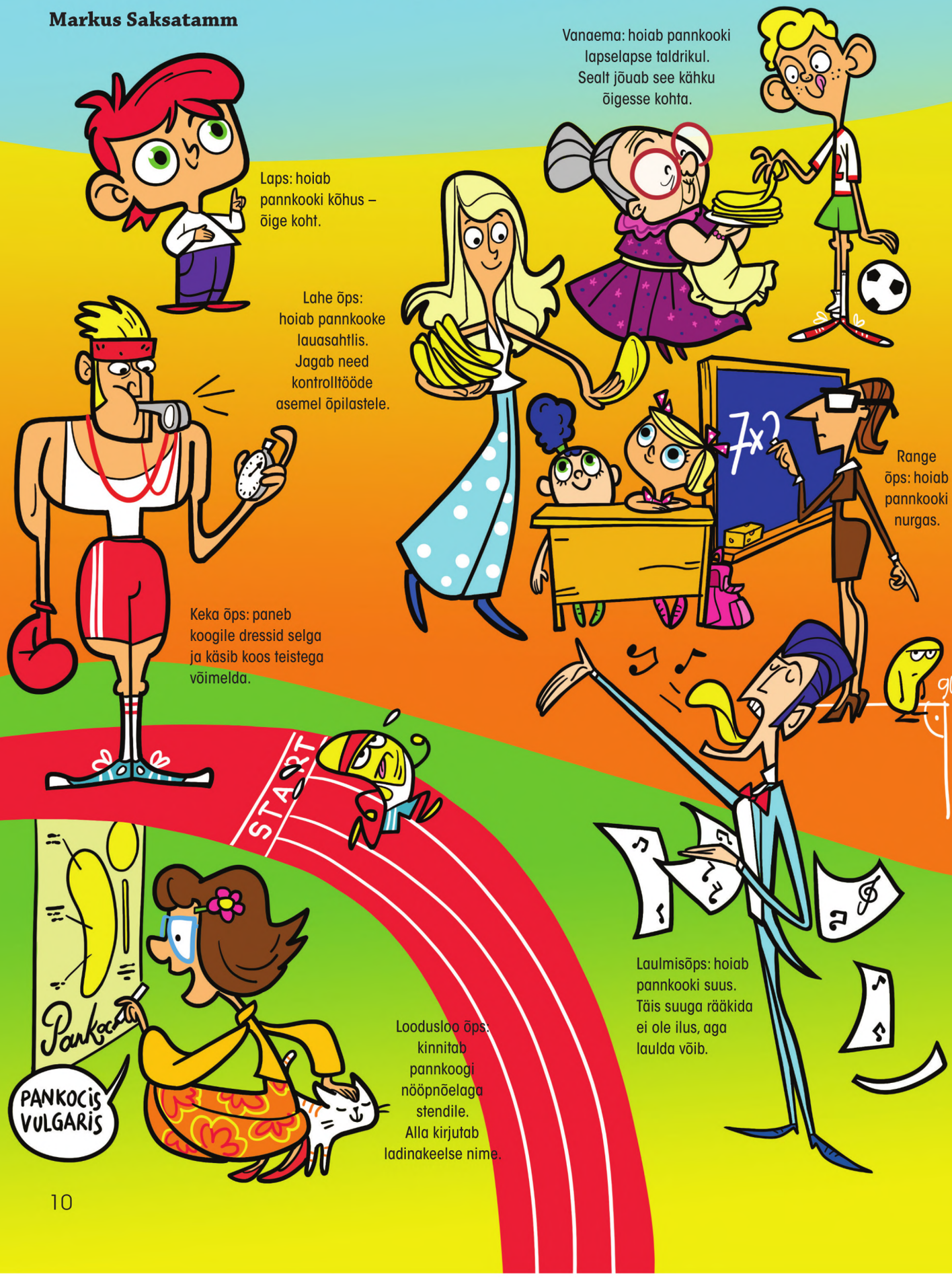

Laps: hoiab pannkooki kõhus – õige koht.

Vanaema: hoiab pannkooki lapselapse taldrikul. Sealt jõuab see kähku õigesse kohta.

Lahe õps: hoiab pannkooke lauasahtlis. Jagab need kontrolltööde asemel õpilastele.

Range õps: hoiab pannkooki nurgas.

Keka õps: paneb koogile dressid selga ja käsib koos teistega võimelda.

Laulmisõps: hoiab pannkooki suus. Täis suuga rääkida ei ole ilus, aga laulda võib.

Loodusloo õps: kinnitab pannkoogi nööpnõelaga stendile. Alla kirjutab ladinakeelse nime.

Kooli raamatukogutädi: hoiab pannkooki riiulis p-tähe all.
Koolibussi juht: kinnitab koogi turvavööga istmele. Kõige ohutum koht.
Jalgpallur: lööb koogi jalaga vastasmeeskonna väravasse.
Kooli turvamees: hoiab pannkooki toolil tagumiku all. Kõige pätikindlam koht.
Argpüks: hoiab pannkooki ketis. Kardab, et pannkook võib vastu hammustada.
100
Suurtükiväelane: hoiab pannkooki kahuritorus. Sealt ei julge võõras otsida.
Hajameelne: patseerib pargis, kook jalutusrihma küljes. Koerale määrib peale moosi.
Sõdur: värvib pannkoogi roheliseks ja paneb bareti asemel pähe.
Kindral: paneb pannkoogi ordeni asemel rinda.
President: hoiab pannkooki Kadrioru lossi lipuvarda otsas. Kõige uhkem koht.
Illustratsioon: Liis Roden

Foto: Koeru Kultuurimaja

Tänavuse Kalju Lepiku luulevõistlusest osavõtjad koos juhendajate ja žüriiga.

LUULETAJAD KOHTUSID KOERUS

Koerus, uhket Aruküla mõisamaja ümbritsevas pargis on sügis põlispuud värvinud erekollaseks ja punaseks. Kalju Lepik (1920 – 1999), Koerus sündinud ja kasvanud poeet, on oma kodukandi sügisnukrusest ja kargusest kirjutanud palju ning südamlikult – ka pikkadel pagulusaastatel Rootsis. Ka koerulased peavad kalliks kodukandi luuletaja mälestust: juba kuueteistkümnendat aastat järjest korraldati siin Kalju Lepiku luulevõistlus, millest kutsuti osa võtma nii põhikoolide õpilasi, gümnasiste kui ka täiskasvanud harrastuspoeete. Seekord tuli 6. oktoobril Koerusse üle kogu Eesti kokku nelikümmend luuletajat. Žürii hindas nii luuletuste originaalsust, kaljulepiklikkust kui ka esitust. Vahva on see, et Koeru apteek toetab võistlust oma eripreemiate väljaandmisega.

Põhikooliõpilastest luuletajatest pälvis esikoha Emma Lotta Lõhmus Viimsi koolist, teise preemia sai Mattias Võtti Türi põhikoolist. Kolmanda auhinna väärilisek tunnistati Liisa Veski Viimsi koolist ning eripreemiad pälvisid Triinu Kree Viljandi kesklinna koolist ja Hannah Kaljur Türi põhikoolist.

Gümnasistidest tunnistati parimaks Nõo reaalgümnaasiumi õpilase Reena Roosi värsid, teise auhinna pälvis Teele Siim Viljandi gümnaasiumist ja kolmanda preemia sai Emily Bruus Viimsi koolist. Eripreemiate võitjad olid Nicolas Lotman Tallinna Reaalkoolist ning Markus Lehtsalu ja Karl-Mathias Saarse Tallinna 32. keskkoolist. Markus Lehtsalu pälvis ühtlasi ka publiku preemia.

Täiskasvanutest pälvisid auhinnad Maris Mägi Kabalast, Karin Aanja Raasiku vallast, Jan-Mercurium (Taivo Jürjo) Tartust ja Heldur Lääne Põltsamaalt.

Luulevõistluse püsitoetajaks on luuletaja lesk Asta Lepik.

Emma Lotta Lõhmus
Viimsi kooli 9. klassist

• • •

Vihma kallas
kallas
ajas üle ääre
ääretult lummuslik oli
hüppasin vette ja sukeldusin suurte siledate kivideni
mererohi silmis
silmad olid und täis
uneliiv ja mereliiv
haarasin
ja punusin juustesse
õhk hakkas otsa saama
saama otsa
otsatult
lai meri
majakas
kajakas tiirutas mu mõtete ümber
tõusin veest ja pilgutasin
mõttetu
mõtlesin ja haarasin kolm astet korraga
majakas vilgutas
oma suurt silma: lahti, kinni, lahti, kinni
põleb, ei põle
põleb
tuli
ta tuli
ja maandus
kajakas mu õlal
paljajalu
hüsteeriline naer
oli
ei olnud
oli?

MÄRJAMAA MUUSIKA- JA KUNSTIKOOLI NÄITUSELT

Maria Eliisa Metsis

Johanna Buht

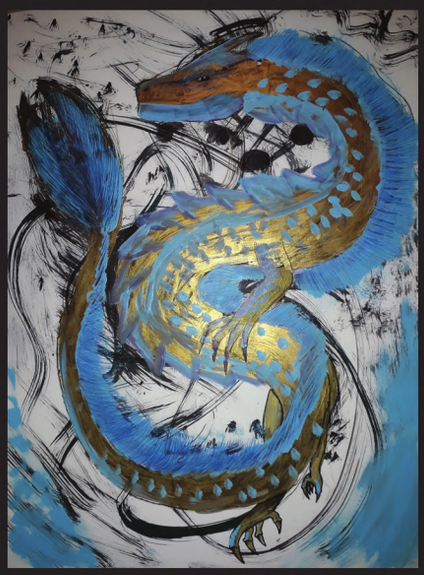

Inger-Berlissa Kaugemaa

Mia Lee Linna

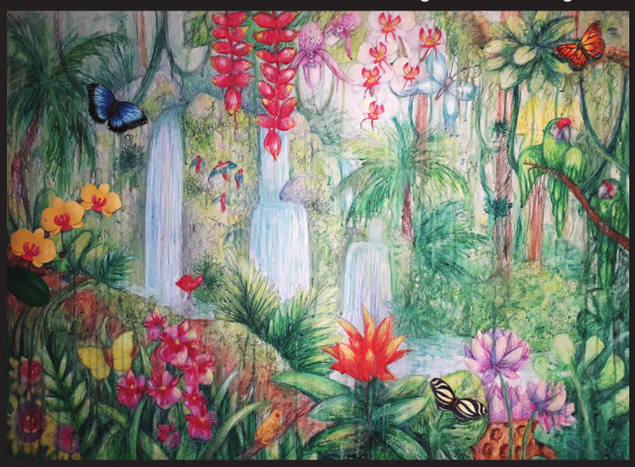

Maria Eliisa Metsis

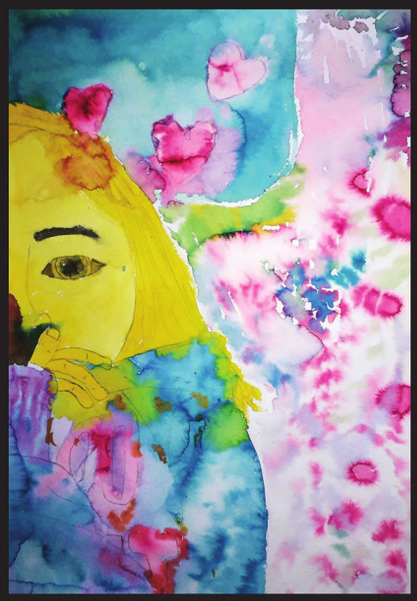

Rainer Metsniit

Internetist vaata THK Lastegalerii näituste kohta: www.kullo.ee

HORTENSIA

Mai Zernask

Suvelõpul tervitas Juulimemme külalisi nii kodumaja ees kui ka selle taga kaunite suurte valgete õitekobaratega põõsas. Nähka teadis, et neid põõsaid on naabertalude õuedelgi ja kindlasti paljude lilli armastavate inimeste koduaedades. Ise ta kahjuks seda taime veel ei tundnud.

„Juulimemm, tule ja tutvusta mulle seda uhket põõsast!" palus Nähka.

„Kullake, see on hortensia!" selgitas memm.

„Hortensia on 29liigiline põõsaste perekond. Taime teaduslik nimetus *Hydrangea* (*hydro* + *angos*, veetass, veeanum) tuleneb kreeka keelest ja viitab hortensia veeklaasikujulistele viljadele.

Looduslikult kasvab hortensia Jaapanis, Hiinas, Koreas, Filipiinidel. Metsikuid liike võib leida ka Põhja- ja Lõuna-Ameerikast. Aedades ja parkides kasvatatakse kõige sagedamini puis- ja aedhortensiat. Viimastel aastatel võib meie puukoolidest leida ka ronivat hortensiat ja himaalaja hortensiat. Toataimena kasvatatakse Jaapanist pärit suurelehist hortensiat. Esimesed hortensiataimed toodi Jaapanist Inglismaale 1788. aastal ja praegused potililleena aretatud sordid ongi

pärit Jaapanist. Euroopa esimesed rikkalikult õitsevad sordid aga aretati Prantsusmaal 20. sajandil. Hiljem levis aretustöö ka Saksamaale, Belgiasse, Hollandisse.

Kõrge põõsana kasvava **aedhortensia** kodumaa on Ida-Aasia. Uhkete, eriti suurte õitega sort on `*Grandiflora*` ja kaunis on ka roosade õitega `*Pinky Winky*`. USAst pärit **puishortensia** ilutseb juulis ja augustis kauni õitemerena. Õied on uhkelt suured ja lopsakad. Tuntumad sordid on `*Annabelle*`, `*Hills of Snow*`,` *Grandiflora*` *jt* . Jaapanist pärit **ronivat hortensiat** sobib kasvatada müüride ja ehitiste ääres ning suurte kivide katteks. Hortensiad õitsevad rikkalikumalt päikesepaistelises kasvukohas. Eriti popid on hetkel sordid, mis avanevad valgete õitega ja seejärel muutuvad järk-järgult roosaks. Üks selline sort on `*Vanilla Fraise*`. Hortensiaklassika hindajad armastavad sorti `*Limelight*`, mis on algul roheka õiega ja hiljem muutub aina valgemaks, uhkeldades lõpuks kriitvalgete õitepallidega.

Hortensiaid on lihtne kasvatada – nendelt pole vaja äraõitsenud õisi noppida, samuti pole näha ühtegi putukat-satikat taimi närimas. Talveks pole neid vaja kinni katta, aga kevadist tagasilõikamist ei tohi unustada! Seda tehakse varakevadel enne pungade puhkemist. Eemaldada tuleb kuivanud ja murdunud oksad, seejärel

Roniv hortensia

Hortensiaid on lihtne kasvatada – nendelt pole vaja äraõitsenud õisi noppida, samuti pole näha ühtegi putukat-satikat taimi närimas. Talveks pole neid vaja kinni katta, aga kevadist tagasilõikamist ei tohi unustada!

aga kärbitakse eelmise aasta võrsed kuni kolmanda pungani.

Lisaks silmailu loomisele kasutatakse hortensiat meditsiinis diureetikuna. Jaapanis valmistatakse suurelehise hortensia lehtedest populaarset jooki nimega *amachat*. Hortensia kasutamisega tuleb aga olla ettevaatlik, sest enamik hortensialiike on mürgised. Meil peeti aastaid hortensiat ekslikult eelkõige matusetalituse juurde kuuluvaks potililleks ja seega kasvatati vaid valgeõielisi sorte, nüüd aga hoolitakse ja hinnatakse punaste, roosade, siniste ja kirjude õitega sorte üha rohkem. Tore, et meie aedadesse, parkidesse ja tubadesse on saabunud hortensiailu aeg! Seda, et aedhortensiale pööratakse aina enam tähelepanu, põhjustab kindlasti üha laienev sordivaik ja hiline värvikülline õitseaeg. Õiteilu jagub juuli keskelt septembrini

Suurelehine hortensia

välja. Hortensiast on saanud moelill. Tema lopsakad õiekobarad sobivad kenasti uhketesse pidulikesse lilleseadetesse ja kodusesse vaasigi."

Juulimemme kauneid hortensiapõõsaid imetledes oli Nähka rõõmus, et sai jälle ühe uue taimega sinasõbraks.

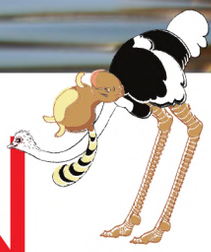

PELIKAN

Peep Veedla

Pelikan on tõenäoliselt lind, kes nägupidi igaühele tuttav, vaatamata sellele, et selle linnu kohtamine Eesti looduses oleks väga suur juhus. Tallinna Loomaaia tiigil saab aga suvel seda vahvat lindu vaadelda küll.

Ometi on see soojalembene lind mõned korrad ka omal käel Eestisse eksinud. Aastal 1953 kohati üht isendit Läänemaal ning kümme aastat hiljem eksis üks pelikan Järvamaale, kus ta küti kuuli läbi otsa leidis ning seejärel sai eksponeeritud topisena Paide Koduloomuuseumis. Juba väikese poisina käisin teda seal imetlemas. Korduvalt tegin seda ka täismehena ning küllap pole lindu nüüdki veel ekspositsioonist maha võetud. Elus pelikani kohtamise võimalus tekkis mul aastakümneid hiljem Karksis Viljandimaal, kus 2012. aasta maikuu esimestel päevadel pelikan valge-toonekure pesal jalgu puhkas. (Tegelikult puhkas ta siiski pigem tiibu.) Lugesin sellest paar päeva hiljem ajalehest ning olin nördinud, et ise teda seal ei märganud, sest täiesti juhuslikult olin just samal päeval Karksi kandis liikunud. Sealkandis viibis pelikan veel mõnda aega, nädal hiljem kohati teda Õisu järvel oma loomulikus keskkonnas.

Just vesi on pelikani loomulik elukeskkond. Tema hiiglaslik nokk 13liitrise paunaga toimib kalu püüdes

Neil lindudel on mõned kadestamisväärt kalapüügivõtted, näiteks ühine kalatraalimine, mille käigus ujutakse ahelikus kalda poole, heidutades kalad madalamasse vette, kust neid on kergem nokka kahmata.

Fotod: Peep Veedla

nagu kahv. See paun on ülimalt hea kompimiselund, mis aitab pelikanil toitu tajuda ka läbipaistmatus vees. Kalapüük sellise nokaga pole lihtsalt noka vettekastmine ja ammutamine. Neil lindudel on mõned kadestamisväärt kalapüügivõtted, näiteks ühine kalatraalimine, mille käigus ujutakse ahelikus kalda poole, heidutades kalad madalamasse vette, kust neid on kergem nokka kahmata. Pelikanide kaheksast liigist aeg-ajalt meile sattuva roosapelikani lemmiktoiduks on umbes poolekilosed karpkalad.

Roosapelikan on Rumeenia rahvuslind. Pelikanide väheseid pesitsuskolooniaid võib Euroopa riikidest lisaks Rumeeniale leida veel vaid Kreekas, Ukrainas ja Venemaal. Laiemalt on nad levinud Aafrikas ja Aasias. Sinna lendavad talveks ka Euroopas pesitsevad pelikanid. Seda vahet saavad nad reisida elu jooksul korduvalt, sest eluiga kestab neil üldjuhul 15 – 25 aastat. Kusjuures on üllatav see, et nad ei ela seda elu püsivate paaridena, nagu tavaliselt suurtele lindudele omane, vaid vahetavad paarilist igal aastal. Oma lapsed kasvatatakse muidugi koos suureks. Kordamööda käib haudumine ja koos hoolitsetakse ka poegade eest. Tõsi, kuuvanustena lähevad lapsed lastesõimedesse, kus siis nende eest hoolitsetakse kuni lennuvõimestumiseni, mis toimub 65 – 85 päeva vanuselt.

Kaunis legend raskest ajast linnuriigis jutustab pelikanide kohta järgmise loo: *Edutust toiduotsimisest ja näljast jõuetuks jäänud, laskus pelikaniema rusutult pesale, kus teda ootasid pikisilmi viis poega. Näljased pojad võtsid ema vastu käratsedes, nokkisid asjatult tema sulgi ja toksisid nokaga vastu ema rinda. Lind ei tundnud valu, teda vaevas ainult* üks *mõte: kuidas saada poegadele toitu. Tugevate nokalöökidega rebis ema oma rinna lõhki ning sooja vere nired voolasid otse näljaste linnupoegade nokkade vahele. Nende elud olid päästetud.*

Selle ammuse jutustuse järgi olnud seega pelikan maakera esimene doonor ning seetõttu ongi ta valitud rahvusvahelise veredoonorluse sümboliks. Olgu aga selle legendi valguses öeldud, et viit poega pelikanil kunagi pole. Roosapelikanil on neid kaks, käharpelikanil näiteks kaks või kolm. Kui on rohkem poegi koos, siis on juba tõenäoliselt tegu ühise lastesõimega.

Mainimata on veel, et vaatamata sellele, et pelikanide loomulik elukeskkond on vesi, on nad ka väga osavad lendajad ja koguni lauglejad. Seda oskust läheb neil vaja igapäevaselt pesitsuskolooniast headele kalastuskohtadele lendamiseks, mis võivad asuda mitmekümnete kilomeetrite kaugusel. Ja nii võibki juhtuda, et mõnikord minnakse lendamise ja lauglemisega nii hoogu, et satutakse kaugele põhja, näiteks Eestimaale, ja koguni toonekure pesale.

MEIE SUURKUJUD

ITA EVER (1931)

Jaak Urmet

Mõnedki tänaste koolilaste vanaemadest ei olnud veel sündinud, kui Ita Ever juba teatrilaval näitlejana kuulsust ja populaarsust kogus. Ning Draamateatri laval võib teda näitlemas näha praegugi, 87-aastasena, hooajal 2018/2019. Ita Ever – passis Ilse Ever – on fenomenaalne kuju, täpsemalt fenomenaalne suurkuju. Kindlasti juba selle poolest, et on teatris mänginud rohkem kui pool sajandit, 1953. aastast peale, püsides kümnendite vahetumisest hoolimata särav ja silmapaistev, jätkuvalt publiku lemmikute seas. Selle aja jooksul on ta kehastanud teatris ja filmis nii suurel hulgal rolle, et nendest kõigist ülevaate saamine võtaks silmade eest kirjuks: teada on, et neid rolle tuleb üle 200. Aga etendusi, mille jooksul Ever mõnda neist rollidest kehastades on lavale astunud, ei ole ilmselt võimalik kokku lugeda, see arv on tohutu. Ta on publiku silmade ees ja prožektorite valgusvihus lasknud oma andest osa saada lihtsalt nii pikka aega, et tekib tunne, nagu oleks Ever „kogu aeg olemas olnud". Põlvkond tuleb põlvkonna järel teatrisse, lastelavastuste vaatajatest sirguvad suurtelavastuste vaatajad, aga Ita Ever on ikka olemas.

Mäletan ja kogen seda endagi pealt, 1980ndatel, kui olin väike poiss, vaatasin telekast saadet „Kõige suurem sõber", kus Ever mängis Äpu vanaema, mängufilmi „Nukitsamees", kus Ever kehastas Metsamoori, multikat „Kunksmoor", kus nimitegelane rääkis Everi häälega, ja multikat „Naksitrallid", kus Ever luges peale kasside perenaise teksti. Minu põlvkonnale kehastas Ever juba vanaemasid, nõiamoore, ehkki oli „alles" viiekümneaastane või nii. Lasteaiaealisest minust on saanud koolilapse isast mina, aga Ita Ever on endiselt olemas, endiselt see „vana tädi"... Aastad lähevad, lapsed sirguvad, aga Ever on endiselt see, kes ta kogu aeg on olnud. Kui minu vanavanemate põlvkond noorena teatris käis, 1950ndatel, siis nägid nemad Everit laval ka neiu-noorikuna. 1959. aasta lavastuses „Lumekuninganna" mängis ta koguni röövlitüdrukut... Kuna Ever on läbi aja kaasa teinud ka mitmekümnes mängufilmis, on kõigil nüüd ja tulevikus võimalik kaasa elada tema näitekunstile läbi kümnendite ka sedakaudu, näiteks 1950ndate mängufilmides „Andruse õnn", „Tagahoovis" või „Juunikuu päevad". Mängufilmis „Kevade" (1969) mängib ta Arno Tali ema ja mängufilmis „Sügis" (1990) Jorh Aadniel Kiire ema, esimeses neist on teda näha vilksamisi, teises aga on ta kräbeda Mamma Kiirena vägagi esiplaanil.

Ja nagu öeldud, mängib Ita Ever teatris aina edasi, praegu on Draamateatri mängukavas koguni viis lavastust, kus teda võib näha, üheks neist komöödia „Rahauputus". Oma 80. sünnipäeva tähistamise aegu on Ever öelnud, et ei lahku teatrist enne, kui talle

sealt otse öeldakse, et tema teeneid ei ole enam tarvis. „Mida ma seal kodus teen? Ma ei oska ju tegelikult midagi muud teha. Sokke oskan kududa, süüa teha ka kuidagimoodi. Kuni mul on tervist ja mõistust, miks ma peaksin koju jääma?" kõneles Ever toona. Ega ole senini ümber mõelnud. Ja on ka tervist piisavalt jagunud.

Oma jätkuva hea lavalise vormi üle on Ever tihanud isegi nalja heita, nagu 2012. aasta „Tujurikkuja" sketšis „Doping". Kes seda veel näinud pole, võib selle kiirelt leida *YouTube*'ist. Selles sketšis esitab Rahvusvaheline Näitlejate Liit Ita Everile süüdistuse dopingu kasutamises. Dialoog ja tegevus, mis võiks olla tavaline sportlaste puhul, on üle kantud näitlejate maailma, ja Ever teeb selles isiklikult mõnuga kaasa. Ühes 2011. aasta intervjuus on ta samal teemal ka tõsises võtmes rääkinud. Ajakirjanik uuris: „Ita, mis on teie võlunipp? Kuidas on võimalik 80-aastaselt nii heas vormis püsida? Te ei taha ometi öelda, et kümblete endiselt jääkülmas vannis?" Ever kinnitas: „Jah, see on endiselt külm vesi. Jääkülm vesi, mis dušist otse pähe voolab. Vanni mul enam pole, lasin selle välja lõhkuda, nüüd käin külma duši all. Ka siis, kui on paha tuju – kohe külma duši alla! See äratab üles ja annab hoopis teise tunde. Muud nippi pole mul mingit. Olen suur hommikune kohvijooja. Ärgates esimese asjana ongi kohv ja seejärel külm dušš. Kogu minu saladus. (---) Olen mõelnud, et võib-olla on minu vastupidavuses osa ka sellel, et võimlesin noorena päris tugevalt, ikka nii, et pärast oli korralik higikord peal. Tegin seda aastaid – võib-olla on see andnud hea toonuse eluks."

Ever on oma elu pühendanud teatrile. Varases nooruses oli tal plaanis küll saada hoopis arstiks, aga läks nii, et ta sattus 1950. aastal õppima Moskvasse kuulsasse näitlejatekooli GITIS, ning sealt tagasi tulles kulges edasine elu juba ainult teatris. Tema abikaasa oli näitleja, lavastaja, estraadikunstnik ja humorist Eino Baskin, nende pojast Roman Baskinist sai samuti näitleja ja lavastaja. Roman Baskin on lapsepõlvest meenutanud, et ema oli muudkui ära teatris tööl. Ses samas eespool tsiteeritud intervjuus tunnistas Ever: „Ega ma kullatükk ole olnud, issand hoidku! Roman on absoluutselt ise kasvanud laps. Tänu spordile ta ei läinud halvale teele." Ja Roman lisas kõrvalt: „Ega ma lapsepõlves ema eriti näinud jah. Tulin teda teatrimajja otsima, kui ta väga pikalt ära oli. Aga mul oli hea vanaema, kes hoidis silma peal." Ja veel ütles Ever: „Teate, kui mina oleksin praegu noor, siis ma oleksin punkar. Raudselt kohe. Kõigi nende püstiste tukkade, raudneetide ja

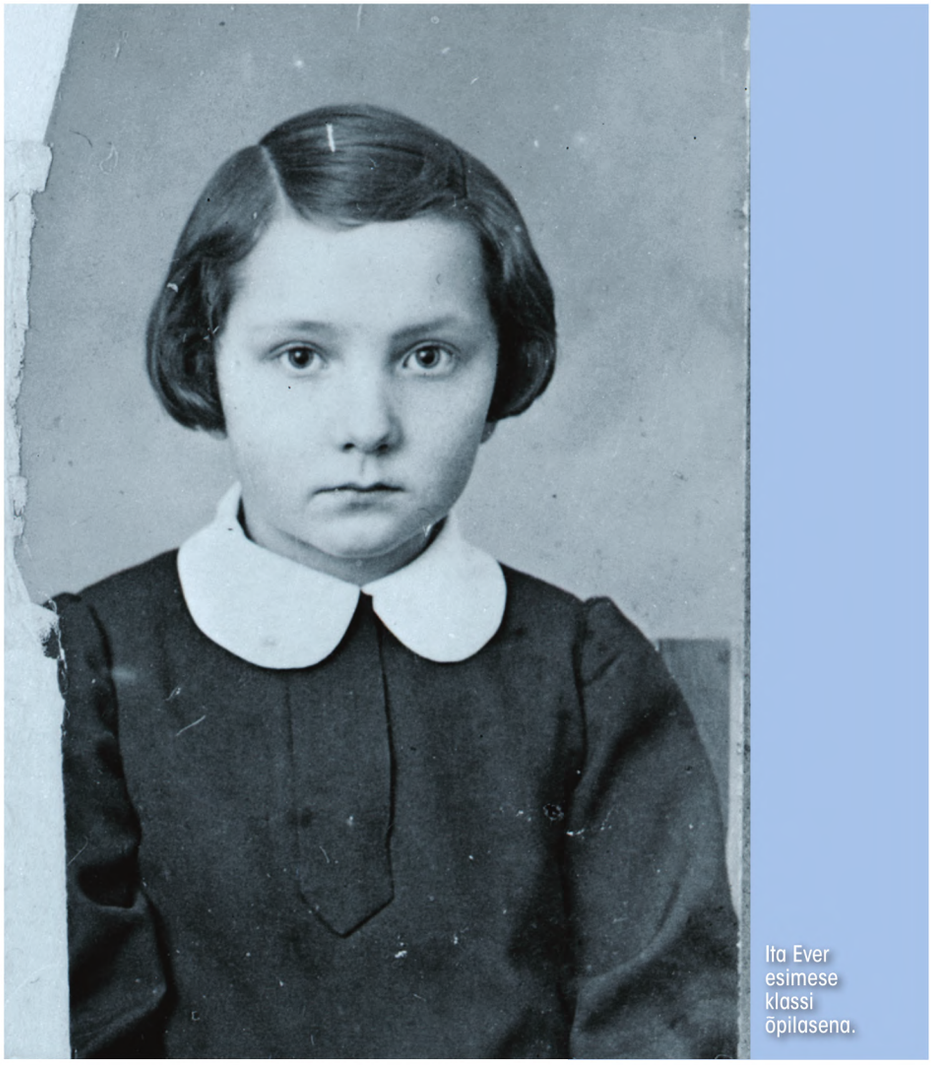

Ita Ever esimese klassi õpilasena.

Fotod: Eesti Teatri- ja Muusikamuuseumi kogust

Te ei taha ometi öelda, et kümblete endiselt jääkülmas vannis?" Ever kinnitas: „Jah, see on endiselt külm vesi. Jääkülm vesi, mis dušist otse pähe voolab. Vanni mul enam pole, lasin selle välja lõhkuda, nüüd käin külma duši all. Ka siis, kui on paha tuju – kohe külma duši alla!"

Foto: Eesti Teatri- ja Muusikamuuseumi kogust

nahktagiga. Ma olen seisva vee, rutiini vastu. Olen eluaeg olnud hingelt mässaja, normide vastane." Roman lisas: „Ta on tõesti punkar-ema. Ita loomuses on olla ekstreemne, väljakutsuv, provotseeriv, avangardne. Ta ei salli igavust. Ja huumorimeelega on tal ikka väga hästi."

Näitleja elutöö võib jagada näiteks selliselt: 1) suured rollid, 2) rollid, mille järgi tuntakse, 3) tundmatud või kummalised rollid. Eks iga näitleja unistus on ikka mängida neid suuri rolle, peategelasi – Hamletit ja Vargamäe Andrest ja Joosep Tootsi ja Buratinot. Või naisrollidest Opheliat, Kõrboja Annat, Raja Teelet, Malvinat... Ei lähe vist keegi näitlejakooli sooviga mängima hakata meest, kes ei tee muud, kui tuleb lavale, ütleb: „Härra, teile on kiri," ja läheb minema, või lehvikuga prouat, kes on massi tagumises reas vasakult teine. Suuri rolle on Everil olnud küllaga: ta on olnud „Tõe ja õiguse" Krõõt, „Fausti" Margareta, „Polkovniku lese" Polkovniku Lesk, „Kuningas Leari" kuningas Lear.

Rolle, mille järgi laiem avalikkus teda teab, on tal samuti kontol rikkalikult. Siin on mängufilmid, telelavastused ja teleseriaalid, kõik need iseloomulikult kriuksuvad ja krägisevad multikahääled... Ning siis juhtud nägema televisiooni jaoks filmitud lavastust „Piparkoogimehike" (1991) ja avastad jahmatusega, et kõrgete tiitlite ja preemiatega pärjatud Ita Ever mängib seal... vabandust – mingit vana teepakki! Täpselt selline oligi tegelase nimi – Vana Teepakk. Ever on näitleja, kes saab hakkama kõigega. Kui laval on vaja mängida epilepsiahoogu, läheb ta psühhiaatriahaiglasse isiklikult järele uurima, kuidas epileptikud käituvad. Kui on vaja mängida prükkarit, uurib ta oma koduaknast maja ümber luusivaid asotsiaale. Huvitav, kust õppis Ever kuninga rolli? Kust teepaki rolli? Aga kindlasti eelnes ka neile professionaalne ettevalmistus.

Teleprodutsent Toomas Kirss on meenutanud: „Tunnen Itat oma 25 aastat. Kutsusin ta kunagi Tugitooliteatri etendusse „Kassilugu" kaadritagust kassi häält tegema. Ita siis ütles naljaga pooleks, et tahtis näha seda noort telemaja ülbikut, kes kutsus teda kaadri taha kassi häält tegema – talle kusjuures üldse kassid ei meeldivat. Pärast seda oleme teinud koos paljusid sarju – „Miss Marple", „Salmonid", „V.E.R.I.", „Kired", „Wabariik", „Kelgukoerad"."

Mis siis teeb näitlejast suure näitleja, suurkuju? Kas see võiks olla „anaboolne steroid dehüdrokloriidmetüülmestosteroon, mis parandab näitleja sooritusvõimet kuni 12 protsenti ja annab talle erakordse seesmise sära ja orgaanilisuse", nagu öeldakse Tujurikkuja sketšis? Või miski muu? Igaüks võib seda minna ise teatrisse järele uurima, hetkel on Ita Everiga mängukavas, nagu öeldud, viis lavastust. Ainult et mobiiltelefon enne etenduse algust välja lülitada!

WARNER BROS. PICTURES PRESENTS
A HEYDAY FILMS PRODUCTION A DAVID YATES FILM "FANTASTIC BEASTS: THE CRIMES OF GRINDELWALD" EDDIE REDMAYNE KATHERINE WATERSTON DAN FOGLER ALISON SUDOL EZRA MILLER ZOE KRAVITZ CALLUM TURNER CLAUDIA KIM WILLIAM NADYLAM KEVIN GUTHRIE WITH JUDE LAW AND JOHNNY DEPP
CASTING BY FIONA WEIR MUSIC BY JAMES NEWTON HOWARD COSTUME DESIGNER COLLEEN ATWOOD EDITED BY MARK DAY PRODUCTION DESIGNER STUART CRAIG DIRECTOR OF PHOTOGRAPHY PHILIPPE ROUSSELOT A.F.C./ASC. EXECUTIVE PRODUCERS TIM LEWIS NEIL BLAIR RICK SENAT DANNY COHEN WRITTEN BY J.K. ROWLING PRODUCED BY DAVID HEYMAN, p.g.a. J.K. ROWLING, p.g.a. STEVE KLOVES, p.g.a. LIONEL WIGRAM, p.g.a. DIRECTED BY DAVID YATES
WIZARDING WORLD
acme FILM
WARNER BROS. PICTURES
VAATA SEDA 3D-S
16. NOVEMBER

KES MUUDAB TULEVIKKU?

FANTASTILISED ELUKAD

GRINDELWALDI KURITÖÖD

Creative Europe MEDIA
LUXFILM
Eesti Filmi Instituut
KINOSAURUS FILM
EESTI KULTUURKAPITAL
ŠKODA TALLINN
SPORTLAND
WOOLISH
BIOMARKET
MIXPACK
Dr. Hauschka
KEVIN.MURPHY
MAKE UP FOR EVER
HeaFilm
TERE
3
EESTI VABARIIK 100
FILM ON VALMINUD
EESTI VABARIIGI
100. SÜNNIPÄEVAKS

PAULA RITS LIIS LEMSALU ANU AUNA KOGUPERE SEIKLUSFILM SIIM OSKAR OTS PRIIT PIUS MÄRT PIUS JAAN REKKOR JUHAN ULFSAK

Eia jõulud Tondikakul

KINODES 7. DETSEMBRIST

PAULA RITS, LIIS LEMSALU, SIIM OSKAR OTS, MÄRT PIUS, PRIIT PIUS, JAAN REKKOR, JUHAN ULFSAK, TAMBET TUISK JT

REŽISSÖÖR JA STSENARIST ANU AUN OPERAATOR HEIKO SIKKA LOODUSOPERAATOR ANTS TAMMIK KUNSTNIK MATIS MÄESALU

KOSTÜÜMIKUNSTNIK EVE GUTMANN-VALME GRIMMIKUNSTNIK SIIRI LAURI MONTEERIJA MARGO SIIMON HELIREŽISSÖÖR

HORRET KUUS HELILOOJA STEN ŠERIPOV PRODUTSENDID MAIE ROSMANN-LILL JA MAARIO MASING

#EIAFILM

VOLDIK-PÄKAPIKUD

Lully Gustavson

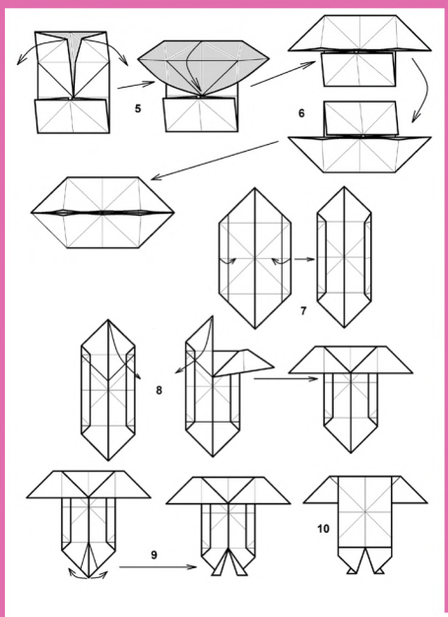

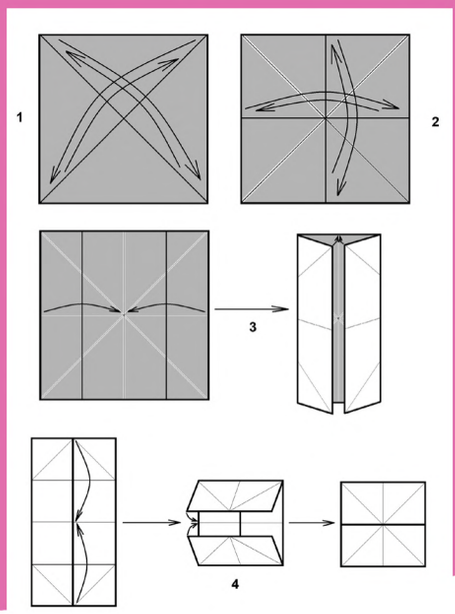

Õppimisele vaheldusekс on tore midagi voltida. Teise sõnaga nimetatakse voltimistööd origamiks. Seekord õpetangi sulle päkapiku voltimist. Tore on ju kogu pere või klassiga koos tegutseda ja jõuluõhtuks valmistuda. Igaüks voldib vaid ühe päkapiku, kuid korraga on kogu ruum täis värvilisi voldik-päkapikke. Nende voltimine ei ole väga lihtne, sest see nõuab suurt täpsust.
Päkapiku kehaks võta sobivat värvi ruudukujuline paberileht, näiteks 21 x 21 cm.

1. Voldi vastasnurgad kokku, pressi küünega murdejoon sisse ja tee uuesti lahti.
2. Voldi vastasküljed kokku, pressi küünega murdejoon sisse ja tee uuesti lahti.
3. Voldi kaks vastaskülge kuni paberi keskel oleva murdejooneni kokku.
4. Voldi ka teised kaks vastaskülge keskele kokku.
5. Voldi ülemine külg uuesti lahti, võta kinni mõlemast ülemisest paberinurgast, tõmba nurgad kahele poole laiali ja voldi uuesti maha.
6. Pööra paber ringi ja tee sama ka teise poolega.
7. Voldi mõlemad küljed ¼ laiuse võrra tagasi.
8. Voldi mõlemad ülemised lahtised nurgad joonisel näidatud joonte kohalt alla. Saad päkapikule käed.
9. Keera alumised lahtised nurgad joonisel näidatud joonte kohalt kahele poole laiali ja pressi küünega maha. Saad jalad

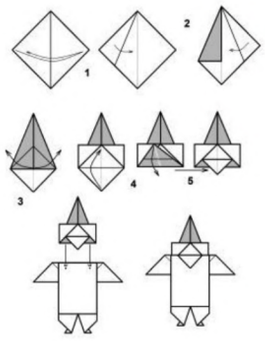

10. Pööra nukk ümber – ja päkapiku keha ongi valmis. Jääb veel voltida päkapiku pea. Selleks võta väiksem ruudukujuline paber, näiteks 9 x 9 cm. Selle üks pool võiks olla sobivat värvi, teine pool aga valge.

1. Voldi vastasnurgad kokku, pressi murdejoon sisse ja tee uuesti lahti.
2. Voldi vastasnurgad kokku kuni murdejooneni.
3. Voldi samad nurgad joonisel näidatud joone kohalt uuesti kahele poole laiali.
4. Voldi alumine nurk üles.
5. Voldi sama nurk joonisel näidatud joonte kohalt alla tagasi.

Nüüd ühenda päkapiku pea kehaga, kleebi kokku, samuti kleebi talle külge silmad, suu ja habe, lisa veel kaunistusi ja sinu päkapikk ongi valmis.
Päkapikud võid üles riputada ükshaaval või ka neid käsipidi kokku ühendades pika ketina.
Soovin sulle kaunist ja toimekat jõuluaega!

MITMEKÜLGNE TRIKK

Mustkunstnik **Ande**

„Ühest küljest on sügis täitsa tore," ütles Kassandra, kui lapsed küünlavalgel ümber laua istusid ja lauamänge mängisid. „Mõnus on soojas toas istuda ja akna taga krabistavat vihma kuulata."

„Teisest küljest on sügis ikka täiega nõme," avaldas ka Neve-Rever arvamust. „Igal pool on muda ja sopp ja külm ja märg... Õugh... Vastik värk!"

„Kolmandast küljest – mõtle, kui meil oleks kogu aeg suvi või talv? Siis oleks ju ka igav," arvas Sibülle.

„Mõnel maal nii ongi," teadis Peerend. „Havail on näiteks kogu aeg suvi."

„Oh, Eestis võiks ka olla... See oleks täiega ideaalne!" vaimustus Kassandra.

„See ainult tundub sulle nii," vaidles Peerend vastu. „Üks mu ema sõbranna kolis Havaile elama ja tema räägib küll, et igatseb Eesti aastaaegu taga. Värvilist sügist ja lumerohket talve ja..."

„Neljandast küljest – tänapäeval on sügis ka jumala okei. Aga kujutage ette, et mingi sada aastat tagasi ei olnud inimestel ju elektrit ja keskkütet," mõtiskles Leiger.

„Kas sel ajal riided ikka olid juba olemas?" päris Kardo. „Mõtle, kui peaks külmas vihmas mammuteid jahtima, endal ainult karvad ümber lipendamas..."

Lapsed turtsatasid naerma.

Neve-Reverit oli aga mingi norimispisik hammustanud ja ta torkas: „Tegelikult ei saa üldse nii olla, et on kolmandast küljest ja neljandast küljest. Igal asjal on ikka ainult kaks külge – esimene ja tagumine."

„Eesmine ja päramine," naeratas Sibülle. Ta veetis suvel palju aega maal vanaema juures ning tõi sealt mõned vahvad väljendid ka Potistesse kaasa.

„Mina olen kindel, et igal asjal on ikka oluliselt rohkem külgi kui kaks," väitis Kassandra. „Ega elu ole mustvalge!"

„Mina arvan ka nii," nõustus ka Lembit ja võttis taskust ühe kaardi. „Olgu muude asjadega kuidas on, aga kaartidel on tavaliselt ikka ainult kaks külge – esikülg ja tagakülg."

„Muidugi on!" kinnitas Neve-Rever. „Kaart on ju lapik!"

„Lame ja lapik nagu pannkook pühapäeva hommikul!" naeratas Sibülle.

„Ahhaa! Aga panite tähele – ma ütlesin: tavaliselt. Päris alati see nii ei ole. Näiteks sellel kaardil siin on lausa neli külge!"

„Ära plära," lõi Neve-Rever käega. Nüüd oli kindel, et Lembit teeb jälle mõne triki ja pöörab kogu asja naljaks.

Ja täpselt nii juhtuski.

Et Lempsi väited ei jääks vaid paljasteks sõnadeks, asus poiss kaardi külgi teistele lastele ette lugema: „Nagu te ise ka näete, on kaardi esimesel küljel kolm täppi, teisel neli, kolmandal üks ja neljandal hoopistükkis kuus täppi!"

Kuidas Lembit seda tegi?

Tegelikult ei olnud Lembitul loomulikult nelja poolega kaarti. Tegu oli kahepoolse kaardiga, millise võid üsna lihtsalt ka ise valmis meisterdada.

Kaardi ühele poolele tuleks paigutada kaks ja teisele viis täppi – kuidas täpselt, võid näha kõrvalolevalt jooniselt. Täpid võid paberile joonistada või kleepida. Ning loomulikult ei pea need olema ümmargused – võid kasutada ka tähekesi, naerunägusid või mida iganes soovid.

Selleks, et jätta mulje, nagu oleks kaardil neli erinevat külge, pead kaardist enne selle ümber pööramist õigesti kinni haarama. Oma sõrmedega saad üleliigse täpi ära peita (kui tahad näidata nelja ja ühe täpiga poolt) või siis vastupidi – jätta mulje, et sinu sõrmede all on veel üks täpp peidus (kui tahad näidata kolme ja kuue täpiga poolt).

TAIGNARULL JA AKUTRELL

Ergutusauhind tänavusel Sten Roosi muinasjutuvõistlusel

Kärt Rannik Türi põhikoolist

Elasid kord seitsme maa ja mere taga ühe kauni kuningriigi lossis taignarull ja akutrell. Taignarull elas lossiköögis sahtlis, akutrell aga tööriistakastis.

Ühel kaunil kevadpäeval läks kuningriigi printsess kööki, et endale midagi süüa teha. Ta vaatas kolme kappi ja kuude sahtlisse, seitsmendat sahtlit avades tuli selle nupp sahtli küljest ära, sahtel kukkus välja ning põrandal valitses segadus. Printsess koristas segaduse, kuid sahtli jättis oma kuningast isa hoolde.

Juba varsti tuligi kuningas kööki, akutrell käes. Ta asetas selle lauale, taignarulli kõrvale, ja sealt see algas – armastus esimesest silmapilgust. See aeg, kui kuningas sahtli kallal askeldas, mõeldes, kas oska uus köök või ainult sahtel, tundus kahele laual asetsevale armastajale nii lühike. Nad teadsid, et peavad teineteist jälle nägema, Kuningas, olles otsustanud, et ta ei osta midagi uut, haaras akutrelli ning hakkas sahtlit parandama. Jõudnud sellega poole peale, helises telefon, mis oli kusjuures uusim Apple'i ja Nokia koostöös sündinud iPhone 33XPlus. Kuningas pani akutrelli lauale ja väljus köögist.

Taigarull ja akutrell vaatasid teineteisele otsa – nad teadsid, et nüüd on nende ainus võimalus lossist lahkuda. Milleks lahkuda luksuslikust lossist, kus on kõik olemas, küsid sa. Kuid nemad tahtsid seda teha, sest nad teadsid, et lossis nad koos olla ei saaks – seal on kõik väga rangelt omal kohal, pealegi on köögi ja tööriistaderuumi vahel kolm korrust, ja mis veel hullem: taignarull ei satu kunagi tööriistaderuumi ning akutrelliga pole just tihti vaja midagi köögis parandada. Nad upitasid end aknalauale, kust nad – taignarull ees ja akutrell tema järel – aknast välja hüppasid. Taignarull liugles lossimurule ning seejärel veeres mäest alla, akutrellil ilmusid aga tiivad ning ta lendas kohtumispaika.

Kui akutrellil veel aku tühjaks pole saanud või taignarull ära pole mädanenud, siis reisivad nad ikka ringi, üks veeredes ja teine lennates.

Arte Gümnaasiumi näituselt

Sandra Vungi retseptid ja fotod

Puud on oma ilusad värvilised kuued puhkusele saatnud ja käes on pimedam november. Koduköögis aga saab endiselt lihtsate vahenditega imesid korda saata. Seekord pakun teile soolaseid ja magusaid pätsikesi. Maitsvaid katsetusi!

Imelihtsad kikerhernepätsid

Kui sa oled varemgi minu siinseid retsepte katsetanud, siis ehk leidub sul kodus veel natuke kikerhernejahu? Prae neist mõnusad soolased pätsid, mida on hea pikale koolipäevale snäkiks kaasa haarata. Suvikõrvitsa asemel võid kasutada ka näiteks hakitud seeni või paprikat.

- **200 g kikerhernejahu**
- **1 ja pool kuni 2 teelusikatäit soola**
- **300 ml vett**
- **250 g suvikõrvitsakuubikuid**

Vispelda jahu soolaga läbi. Lisa vesi ja vispelda veel, kuni tekib kreemjas vedelam tainas. Lisa suvikõrvitsakuubikud või muu meelepärane. Sega korralikult läbi ja maitse, kas on vaja soola juurde lisada. Kasuta tainas kohe ära, sest seistes muutub see järjest vedelemaks. Praadimiseks aja pann kuumaks ja vala sinna paras ports õli. Lisa supilusikatäis tainast pannile. Supilusikatäiest saab ühe pätsikese. Jätka, kuni pannil on 7 – 8 pätsikest või nii palju kui mahub. Prae pätsikesed mõlemalt poolt kuldpruuniks. Mul kulus praadimiseks paar-kolm pannitäit.

Rukkiküpsised moosiga

Need küpsised on tänu rukkijahule natuke „karusemad", aga seda sõna parimas mõttes! Karud on ju vahvad. Kasuta siin oma lemmikmoosi, sest küpsistele sobivad peaaegu kõik keedised. Minul oli seekord käigus vaarikamoos, aga kindlasti sobib ka näiteks mustsõstra-, kirsi- või õunamoos.

- **100 g täistera-rukkijahu**
- **100 g täistera-nisujahu**
- **1 teelusikatäis küpsetuspulbrit**
- **75 ml õli**
- **4 supilusikatäit suhkrut**
- **3 supilusikatäit moosi**
- **+ pool teelusikatäit moosi iga küpsise sisse**

Pane ahi 180 kraadi peale kuumenema. Sega jahud küpsetuspulbriga läbi. Teises kausis vispelda õli jõuliselt suhkru ja moosiga läbi. Sega kuivained märja seguga. Vormi massist küpsised ja torka iga küpsise sisse näpuga süvend. Aseta küpsised küpsetuspaberiga kaetud ahjuplaadile ja täida iga küpsis natukese moosiga. Küpseta 180 kraadi juures umbes 15 minutit, kuni küpsised hakkavad kergelt kuldpruuniks muutuma. Lase enne söömist natuke jahtuda.

tonn

puhkpilli osa

Marlene Dietrich

24 tundi tagasi

rist-sõnad

paksu-seinaline pulbri-tampimise nõu

värske sõnum

täpiga täht

liiter

vale, valetama *inglise keeles*

maitsetaim, millest saab rohelist siirupit ja jooki Tarhun

kaunidus

puiestee

••• ja peigmees

sekund

••• Sawyer
••• Cruise
••• Hanks

seatina

Brasiilia pealinn

aar

•••-särk

kosmose-lennu-aparaat

••• Thurman *näitleja*

hüppe-võrk

••• Kangur *näitleja*

Olev Remsu

sõiduki telg

Rex

põgusalt naeratama

vahend peamiselt käte treenimiseks

verd südamesse viiv veresoon

kiusatus; võrgutus

gramm

•••hammas
•••kaater
•••puru

Emilie

Linda

taime osa

suur kirju papagoi

ringi-kujuline täht

ilmakaar

sees *inglise keeles*

konnakuusk *eostaim*

puhvet

leitnant *lühendatult*

vooluallika positiivne klemm

Rooma number 999

Irina Embrich

volt

hobuse-raua-kujuline täht

Rowan Atkinson

sent

nisuleib

tesla

valusalt ehk •••

meeter

Ristsõna koostas Ilmar Trull

Vastus saada toimetusse enne **5. detsembrit 2018!**
Parimatele auhinnaks OÜ Loovhoog „Kirbumäng".

VÄIKE NOVEMBRIIN

Lembitu mõistatus

#109 10.2018

Novembrikuiste kõledate ja vihmaste ilmadega tõusid Potistes au sisse küünlad. Mõnus oli elava tulesilmaga laua taga istuda ning millegi kallal nokitseda.

Küünalde süütamiseks kasutatud tikud sobisid aga erinevate nuputamisülesannete välja mõtlemiseks.

Kas sina oskaksid ühte tikku ümber tõstes muuta arvutuse õigeks?

Selleks on vähemalt kolm erinevat võimalust, proovi need kõik välja nuputada!

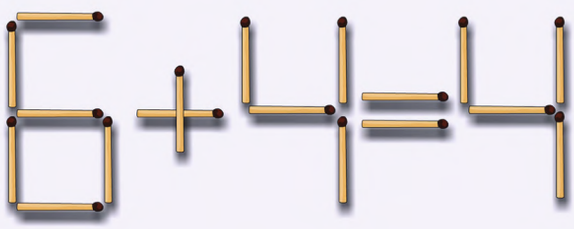

Eelmine mõistatus

Eelmise mõistatuse lahenduseks on, et kõige kavalam oleks nummerdada kastid ühest kümneni.

Seejärel tuleks esimesest kastist valida üks kõrvits, teisest kaks jne. Lõpuks jääb 1+2+...+10 = 55 kõrvitsat.

Kui nad kõik kaaluksid 4 kilo, siis näitaks kaal 55 x 4 = 220 kg.

Kui aga kaal näitab näiteks 225 kg, siis on teada, et viis kõrvitsat kaaluvad ühe kilo rohkem. Järelikult on ka kast, milles on raskemad kõrvitsad, kast number viis.

Seekordse vastuseni jõudmiseks on aega terve kuu - lahendus koos uue mõistatusega ilmub järgmises ajakirjanumbris.

Mõistatuse koostas Ande

1. Pelikani nokapauna mahub vett
a) 1,3 liitrit
b) 13 liitrit
c) 31 liitrit

2. Looduslikult kasvab hortensia
a) Jaapanis
b) Jakuutias
c) Jamaikal

3. Luuletaja Kalju Lepik on sündinud
a) Kärdlas
b) Keilas
c) Koerus

4. Ita Ever on mänginud ühes lastelavastuses
a) Katkist Kohvikannu
b) Vana Teepakki
c) Uut Suhkrutoosi

5. Ülle Lichtfeldt mängis Rakvere Teatris Pipi Pikksukka
a) 3 aastat
b) 30 aastat
c) 13 aastat

6. Belgias meisterdatud plastikust vaalakuju jaoks koguti materjali
a) Põhja-Jäämerest
b) Vaiksest ookeanist
c) India ookeanist

7. Memphises asuva Elvis Presley' muuseumi basseinil on
a) kitarri kuju
b) klaveri kuju
c) mikrofoni kuju

8. Põhja maakaitseringkonna õppus kannab nime
a) ILVES
b) KARU
c) HUNT

Vastused leiad sedasama ajakirjanumbrit hoolega lugedes.
Ootame vastuseid (koos saatja nime ja aadresssiga) toimetusse **hiljemalt 5. detsembriks 2018!**
Õigete vastuste saatjate vahel loosime välja lahedaid auhinnaraamatuid!

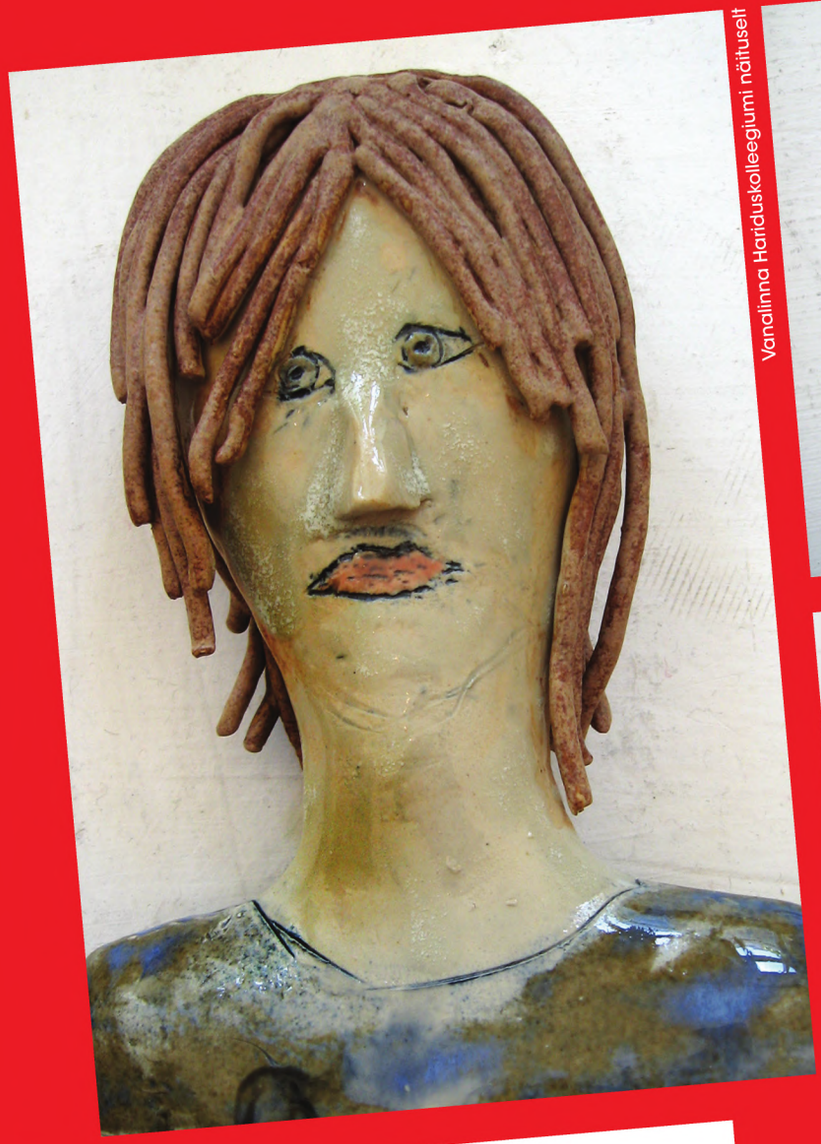

Vanalinna Hariduskolleegiumi näituselt

Leiutas ja kogus **Jüri Paet**

PAETISME

Kadus nagu nina tuhka.
Algul reedad kodumaa, hiljem kogu maailma.
Kui sinu peale kõõrdi vaadatakse, ei pruugi vaataja veel sellepärast kõõrdsilme olla.
Uppujate arv aina kasvab. Enim uputakse võlgadesse.
Sportlaste autasustamisel võiks sisse viia muudatuse: kolmas koht saab kolm medalit, teine koht kaks ja esikoht ühe medali.
Eesti sportlased lootsid suurvõistlustelt medalisadu, kuid medalite asemel hakkas hoopis vihma sadama.
Kas mäluauk on mõeldud mälupulga paigaldamiseks?
Kus asub inimluustikus umbluu?
Miks on positiivne doping negatiivne?
Miks võetakse kontorirottideks ainult noori hiiri?

VALIK VANASÕNU

Vaene pole see, kellel on vähe, vaid see, kes himustab palju. (Hispaania)
Iga antud lubadus on võlg. (Itaalia)
Kui tahad elus edasi jõuda, siis aita kõigepealt teisi. (Jaapan)
Inimene, kes ei õpi, kobab pimeduses nagu öine teekäija. (Hiina)
Kohtle igaüht nii, nagu võtaksid vastu tähtsat külalist. (Hiina)
Armastus on nagu kuu: kui ta ei kasva, siis ta kahaneb. (Portugal)
Ainult võõraste silmadega on võimalik näha oma puudusi. (Hiina)
Meie kliimal pole vigagi, aga ilmad võiksid küll paremad olla. (Inglise)

NAERU-USS

*

„Kas see vastab tõele, et isad on alati oma poegadest targemad?" uurib Juku oma isalt.
„See on tõsi, pojuke!" kinnitab isa.
„Aga kas ka see on tõsi, et telefoni leiutas Alexander Graham Bell, nagu raamatus kirjutatakse?"
„Muidugi, Juku."
„Aga kui isad on poegadest targemad, miks siis Belli isa telefoni leiutamisega hakkama ei saanud?" imestab Juku.

*

„Mis sa arvad, mis ma sulle isadepäevaks kingin, paps?" küsib Juku isalt.
„Oi, Juku – pole mulle vaja midagi kinkida," lausub isa tagasihoidlikult. „Kui sa hästi õpid ja käitud – see on mulle parimaks kingituseks!"
„Juba hilja," ohkab Juku. „Ostsin sulle juba triibulised sokid ära…"

*

„Tead, isa, miskipärast näen ma juba kolmandat ööd järjest ühtesama õudusunenägu," kurdab Juku. „Ma kõnnin ja kõnnin mööda pikka koridori, mille lõpus on suur pruun uks. Lükkan ja lükkan ja lükkan seda ust – aga see ei avane, tee mis tahad, ainult uksel rippuv silt hakkab ähvardavalt õõtsuma."
„Ja mis sinna sildile on kirjutatud?"
„Ah, ei midagi erilist," kehitab Juku õlgu, „ainult üks sõna: „Tõmmata!"

Natalja Gordejeva
Tallinna Juhkentali
Gümnaasiumist

*

Juku läheb ajalehte lugeva isa juurde ja palub: „Isa, kas sa räägiksid mulle natuke inimajudest?"
„Ah, jäta!" lööb isa tüdinult käega. „Mul on praegu hoopis teised asjad peas."

*

„Ema, kas sa tead, kuidas inimesed tekkisid?" tahab Juku teada.
„Eks inglikesed saatsid meid maa peale elama, pojuke!" arvab ema.
„Aga isa ütles, et inimesed on hoopiski ahvidest arenenud!" teatab Juku.
„Sinu isa suguvõsa kohta ei oska ma midagi öelda," nähvab ema. „Võib-olla on nemad tõepoolest ahvidest arenenud!"

*

„Õpetaja, kas see on õiglane, kui inimest karistatakse vigade eest, mida on teinud keegi teine?" küsib Juku.
„Ei, loomulikult mitte," teatab õpetaja. „Igaüks peab ikka ise oma vigade eest vastutama."
„Aga miks te siis panite mulle kahe isa lahendatud koduste ülesannete eest?"

*

„Juku, palun pööra olevikus sõna „kõndima"!" palub emakeeleõpetaja.
Juku tõuseb ja hakkab aegamisi pöörama: „Mina kõnnin… sina kõnnid… tema kõnnib…"
„Kas kiiremini ei saa?" katkestab teda õpetaja.
„Miks ei saa," lausub Juku. „Meie jookseme… teie jookset… nemad jooksevad."

*

„Juku, tõuse nüüd ometi üles – sa jääd kooli hiljaks!" pahandab ema. „Vaata, mis kell on!"
„Mina ei taha kooli minna," jonnib Juku.
„Miks siis, poeg?" imestab ema.
„Mõned poisid narrivad mind ja mõned naeravad mu üle ja tegelikult mulle üldse koolis ei meeldi! Las ma jään täna koju, eks!" nurub Juku.
„Aga pojuke, see ei tule kõne allagi," teatab ema, „Koolidirektor ei tohi ju asja eest, teist taga puududa!"

Hingekuu Eesti Vabaõhumuuseumis

Hingekuu, sügisekuu, marukuu, mardikuu, kadrikuu, lumekuu – no küll see november peab ikka hea laps olema, et talle nii mitu nime on antud!

Aga just novembris on õige aeg külastada Eesti Vabaõhumuuseumi, kus on kõige parem ennast kurssi viia **vanade mardikommetega,** mõistatada martide äraspidiseid mõistatusi, uudistada vanu mardimaskeeringuid ja endalegi ühe hirmsa mardimaski meisterdada! Sellega hakatakse tegelema juba 4. novembril.

2. – 4. novembril küpsetatakse Härjapea talus leiba. Reede pärastlõunal kell 15 pannakse juuretis käärima, laupäeva hommikul ootab ees taigna sõtkumine ja pühapäeval saab maitsta pehmet rukkileiba!

25. novembril kell 11 – 15 tähistame KADRIPÄEVA. Kadripäev tähistab eestlaste rahvakalendris tubaste tööde algust. Sellel päeval riietuvad kõik, nii mehed kui naised, kaunitesse valgetesse riietesse, värvivad põsed punaseks ja käivad kodust kodusse kadrisanti jooksmas ning karjaõnne soovimas. Kuie koolimajas saavad tulevased kadrisandid osaleda koolitusel, kus pajatatakse, miks kadri ukselt uksele käib, milliseid laule ta laulab, mida pererahvalt küsib ja mida neile soovib. Kõikidele tublidele õppuritele väljastatakse kadritunnistus, millega saab minna Pulga tallu sanditama. Härjapea talus tutvustatakse, kuidas Pariisis kadripäeva on peetud ning meisterdatakse prantsuse moe järgi kadrisandi peakatteid. Kolu kõrtsi seintel saab imetleda Haabersti lasteaedade poolt valmistatud kadrimaske ja oma lemmikule ka hääle anda.

Muide, kas tead, et **30. novembril on rahvakalendri järgi andresepäev?**

Andresepäeval jätkub sügisene sandiskäimise komme, kuid mehelikud andresesandid on siiski vähem levinud kui sarnased mardisandid. Andresepäev on aga esimene talvistest tähtpäevadest, mil tegeldi ennustamisega. Unes võis näha oma tulevast kaasat. Kirjuta erinevad nimed väikeste paberitükkide peale, rulli need kokku ja torka voodi alla. Tulevase kaasa nimi on paberitükil, mis hommikuks sirgu tõmbab!

Talvehooajal on vabaõhumuuseum avatud iga päev (v.a 24., 25., 31. detsember) **kell 10 – 17**. Avatud on Härjapea, Sepa, setu talud, peipsivene maja, Sassi-Jaani talu rehemaja, Kuie kool, Lau külapood, käsitööpood ja muuseumi park. Kolu kõrts on avatud iga päev **kell 11 – 17.** Muuseumi **aadress on:** Vabaõhumuuseumi tee 12, Tallinn 13521.

Info: **info@evm.ee**; 6549 100, **www.evm.ee**

Iloni Imedemaa kuulutab taas välja Ilon Wiklandi nimelise noore kunstniku konkursi

Mulluse konkursi võitja Aliis Vatku Haapsalu Kunstikoolist.

Juba neljandat korda kuulutatakse välja Ilon Wiklandi nimelise noore kunstniku preemia konkurss, millest on oodatud osa võtma 14 – 18-aastased noored üle Eesti. Oma tööd tuleb Iloni Imedemaale saata 11. jaanuariks. Võitja kuulutatakse traditsiooniliselt välja Ilon Wiklandi sünnipäeval, 5. veebruaril.

Iloni Imedemaa juhataja Anne Suislepa sõnul on selleaastase konkursi reglemendis üks oluline muudatus. Endiselt tuleb osalejatel esitada üks töö vabalt valitud teemal ning vähemalt kaks illustratsiooni. Kuid kui eelnevalt on noored võinud vabalt valida teksti, mille põhjal illustratsioonid teha, siis seekord tuleb illustreerida eesti rahvajuttu **„Kullaketrajad"**.

Konkursi täpse reglemendiga saab tutvuda muuseumi kodulehel: **https://www.salm.ee/muuseumid/iloni-imedemaa/konkurss/**

Tööd tuleb esitada hiljemalt **11. jaanuariks** Iloni Imedemaa aadressil **Kooli 5, 90502 Haapsalu.**

KOLM UST JA ÜKS JALGRATAS

Hull Teadlane
Tartu Ülikooli muuseum, hullteadlane.ut.ee

Täna on mul teile üks mäng. Mäng käib tegelikult päris lihtsalt. On kolm ust, mille vahel valida – neist kahe ukse taga ei ole midagi, kuid üks uks peidab enda taga uut jalgratast. Alguses saad valida ühe ukse kolmest, kuid kohe seda ust ei avata. Enne avatakse üks allesjäänud ustest, mis ei peida enda taga midagi. Kusjuures mängujuhid teavad, millise ukse taga on ratas, ja seda ei avaks nad kunagi. Nüüd on sul võimalik valida: kas tahaksid oma alguses valitud ust vahetada allesjäänud ukse vastu? Mõtle hetke selle üle, kumma nüüd valiksid ja kas seal on üldse vahet?

See mäng on nüüdseks juba üpris tuntud, kuna pal-

jude inimeste jaoks ei ole õige vastus kuidagi loogiline. Allesjäänud ustest ühe taga on ratas, teise taga ei ole, järelikult pole ju vahet, kumma ukse me valime? Tegelikult on küll vahe. Ja väga suur vahe – kui otsustaksite vahetada alguses valitud ukse allesjäänud ukse vastu, siis oleks teie võiduvõimalus kaks korda suurem kui alguses valitud ukse juurde jäädes. Kui see kõlab uskumatult, siis pole vaja muretseda – see tundub peaaegu kõigile alguses uskumatuna. Aga kuidas see siis käib?

Kui sa alguses valisid ühe ukse kolmest, siis võimalus, et valisid õige ukse, oli 1/3 (sul oli kolm valikut, millest üks oli õige). Samas oli võimalus, et valisid vale ukse 2/3 (kolm valikut, kaks neist valed). Kui nüüd tehakse üks allesjäänud ustest lahti, ei muuda see sinu alguses tehtud valikut (kui alguses valisid õige ukse, on see ikka õige, kui valisid vale, on see ikka vale), kuid see avamine ütleb väga palju selle allesjäänud ukse kohta. Nimelt kui sa valisid alguses vale ukse, siis see uks, mis jääb pärast avamist alles, on alati õige. Ütleme näiteks, et valisid esimese ukse ja see ei olnud õige. Nüüd jäävad alles teine ja kolmas, ühe taga on ratas, teise taga mitte. Kuna alati tehakse lahti see uks, mille taga midagi ei ole, siis vahet pole, kumma taga on ratas, see on see uks, mis jääb alles. Ikka natuke segane?

Mängime seda nüüd natuke läbi. Teeme nii, et meie valime alati esimest ust ja vaatame, mis juhtub. Esimesel korral on ratas samuti esimese ukse taga – kui me vahetaksime, siis me ei võidaks, sest pakkusime kohe õigesti. Teisel korral on ratas teise ukse taga, aga meie valisime alguses esimese. Avatakse kolmas uks, sest teise taga on ratas, seda ei saa avada. Seekord me võidaksime, kui vahetame. Kolmandal korral on ratas kolmanda ukse taga, meie valime alguses esimese, avatakse teine ja jällegi võidaksime, kui ust vahetaksime. Meie läbimängimise kokkuvõtteks võib öelda, et kui ust ei vaheta, võidame ühel korral kolmest, aga kui vahetame, võidame kahel korral kolmest. Ja nii ongi vahetamine kaks korda mõistlikum kui esialgsele kindlaks jäämine.

Kusjuures Ameerikas avaldati see mäng koos seletusega ühes ajakirjas, kus oli rubriik nimega „Küsi Marilynilt", Marilyn Savant vastas küsimusele, kus oli esitatud see mäng, ning seletas, miks on mõistlikum vahetada. Tulemuseks olid tuhanded kirjad, mis väitsid, et see ei ole õige, et ta ei saa tõenäosusest üldse aru ja nii edasi. Kõige kurvem minu jaoks on lugeda mõnede teadlaste saadetud kirju, mis üritasid teda naeruvääristada, öeldes näiteks, et „Järgmine kord võta enne vastamist mõni raamat ka kätte" või „Võib-olla naised näevad matemaatikat teisiti". Mitte, et me peaks olema pimesi nõus sellega, kui keegi midagi ütleb, aga tõe

Fotod Eesti Jalgrattamuuseumist

Selliste veidrate asjade puhul, mis ei tundu loogilised, ongi kõige parem teha päris elus katseid ja saada tulemusi, milles enam kahtlema ei pea.

otsingul naeruvääristamine ei aita. Loomulikult need teadlased ei saanud ise arugi, et peaksid mingit tõde otsima, nad olid kindlad, et neil on õigus. Ilmselt neil paljudes asjades ongi õigus, ehk olid nad sellega juba liiga harjunud?

Aga kuidas on Sinuga, kas tundub loogiline, miks see mäng nii käib? Kui ikka ei tundu pole hullu ☺ – parim asi, mida teha, on lasta kellelgi teisel seda mängu mängida ja tulemused üles kirjutada. Selliste veidrate asjade puhul, mis ei tundu loogilised, ongi kõige parem teha päris elus katseid ja saada tulemusi, milles enam kahtlema ei pea.

Thomas Scheileke

„Luis ja tulnukad".

VÕLURID, MUUMITROLLID, ROHELINE PAHARET JA PISIKE PÕHJAPÕDER

November tähendab teadagi mida. Et jõulud on kohe ukse ees! Selleks, et ootamise aega leevendada, pakuks välja mõned filmid, mille seltsis jõuluvana tulekuni jäänud tunde ja päevi lühendada.

Esmalt suur ja särav muinasjutt **„Pähklipureja ja neli kuningriiki"**. Selle peategelaseks on oma ema kaotanud uudishimulik Clara (Mackenzie Foy). Tema suurimaks sooviks on leida võti, mis avaks ema poolt talle kingitud salapärase laeka. Kuldne niidiots, mille annab Clarale tema ristiisa Drosselmeyer (Morgan Freeman), juhatab tüdruku kummalisse paralleelmaailma, mis jaguneb neljaks: Lumehelveste maa, Lillede maa ning Maiustuste maa. Lisaks neile on veel Neljas kuningriik, sünge ja ohtlik koht, mida juhib kardetud hirmuvalitseja. Koos vapra sõduri Phillipiga suundub Clara sinna, et saada kätte võti ning taastada selles kõikuma löönud maailmas tasakaal. Järgmiseks lõbus animaseiklus **„Luis ja tulnukad"**, mis jutustab nutikast poisist Luisist, kes kulutab pikki päevi, lugedes tulnukatest ning maavälistest tsivilisatsioonidest. Aga ühel ilusal päeval saab tema unistusest reaalsus, kui poisi kodu kõrvale prantsatab maha üks välimuse poolest maaväline sõiduriist...

Seiklusi lubab ka järgmine lugu lastele ja lapsemeelsetele, mis kannab pealkirja **„Muumid ja talvine imedemaa"**. Muumitrollil ei tule und. Selle asemel, et talveunne jääda, otsustab ta talvega lähemalt tutvust teha. Uidates lume alla mattunud Muumiorus, kohtub ta erinevate põnevate tegelastega ja püüab välja uurida, millised need jõulud õieti välja näevad. Suur seiklus **„Fantastilised elukad: Grindelwaldi kuritööd"** on Harry Potteri „ema", menukirjanik J.K. Rowlingu loodud „Fantastiliste elukate" seeria viiest seiklusloost järjekorras teine osa. Esimene lugu lõppes vägeva musta võluri Grindelwaldi (Johnny Depp) vahistamisega ja seda tänu Newt Scamanderi (Eddie Redmayne) kaasabile. Kuid Grindelwald põgeneb vanglast, et viia läbi puhtavereliste võlurite ülestõus ning asuda kõigi lihtsurelike üle valitsema. Selleks, et teda takistada, palub Albus Dumbledore (Jude Law) abi oma endiselt õpilaselt Newt Scamanderilt. Too annabki nõusoleku, aimamata, millised ohud ees ootavad.

Hoopis teist masti lugu on animakomöödia **"Grinch"**, mille pahuravõitu ja üleni roheline nimitegelane otsustab jõuluaega armastava külakese jõulud röövida. Tegijaks needsamad, kelle käest tulnud näiteks "Lemmikloomade salajane elu" ning kollased nunnud "Käsilased", nii et oodata on midagai õige head.

Ning kuna novembri lõpus on jõulud õige lähedal, siis jääbki seekord viimaseks filmiks lõbus kogupere-animatsioon **"Kõige pisem põhjapõder"**, mis jutustab pisikesest põhjapõdrast nimega Elliot, kelle suurim unistus on saada Jõuluvana isiklikuks põhjapõdraks.

Jõulukuul saab filmivalik olema eriti uhke – siis saab näha kõiksugu kangelasi nagu Atlantise valitseja Aquaman ja Ämblikmees, Mary Poppins, noor transformer Bumblebee ning paljud teised. Aga sellest kõigest juba järgmises numbris.

Kohtumiseni kinos!

Kinokuju

Rakvere Teatri hooaja avapeol teater andis vanale Pipile (Ülle Lichtfeldt) pensionitunnistuse ning ta ise pärandas oma asjad – ahv Nilssoni ja kohvritäie vajaminevat nänni – uuele Pipile: „Noh, kui hakkad käima lasteüritustel või nii!"

IGAL LAPSEL OMA PIPI

Teatris käib aeg teisiti kui päris elus. 40aastane näitleja võib ühel päeval mängida 7aastast väikest tüdrukut, järgmisel õhtul kehastuda aga 77aastaseks vanaemaks ja niimoodi justkui ajas rännata. Mõnel teisel hetkel võib teater panna aga aja hoopis seisma – kujutage ette, kui üks näitleja mängib mitu aastat järjest sama tegelast. Elu tema ümber muutub, ta ise jääb vanemaks, aga tegelane laval ju ei vanane ning seeläbi saab ka näitleja olla justkui igavesti noor.

Täpselt 20 aastat tagasi esietendus Rakvere Teatris lavastus „Pipi Pikksukk". Väikest krapsakat tüdrukut mängis Ülle Lichtfeldt. Mõelda vaid, ta mängis Pipit 13 aastat järjest! See on väga pikk aeg – lausa nii pikk, et sama ajaga jõudis mõni väike poisipõnn minna esimesse klassi, kasvada vahepeal nii suureks, et lõpetada keskkool ja minna edasi ülikooli. Aga näitleja mängis ikka sedasama Pipi Pikksukka, kokku 200 korda! Igal etendusel muutus ta paariks tunniks Pipiks ja sai elada tema elu. Kui panna kokku kõik need tunnid ja korrad, saab sellest kokku 17 ööpäeva. Kas sina tahaksid olla kaks ja pool nädalat järjest Pipi Pikksukk, hommikust õhtuni ja ööd veel pealekauba?

Nüüd on aga taas päris palju aega möödunud ning uued lapsed peale kasvanud, kes tahaksid samuti kohtuda päris oma Pipiga, meie uue Pipiga. Aastate jooksul on Rakvere Teater muutunud justkui Pipi koduteatriks, kuhu see väike, aga tugev tüdruk ikka ja jälle seiklema satub. Seekord, detsembris, on ka tema sekeldused seotud talveaja ja jõuludega, nagu ütleb pealkiri **„Pipi peab jõule".** Pärast etendust saavad aga kõik lapsed ise seigelda Segasummasuvilas – teatrimajja loodud jõulumaal.

Mõnikord tundub, et maailmas on nii palju erinevaid lugusid ja tegelasi, et küllap ei jõua mitte keegi kunagi päris kõikidega nendest tuttavaks saada. Seda toredam on, et mõned tegelased on meie kõrval alati olemas. Nii saavad praegused 7aastased oma emadelt-isadelt kuulda nende kunagisi Pipi-muljeid ning omakorda mõnekümne aasta pärast võtta oma lapsed käekõrvale, et minna nendega koos Pipit vaatama. Nii on meist igaühel oma Pipi!

„Pipi peab jõule" lavastajaks Rakvere Teatris on Mari Anton (TÜ Viljandi kultuuriakadeemia 12. lend). Osades TÜ Viljandi kultuuriakadeemia 12. lennu tudengid **Karolin Jürise** (tema mängib Pipit), Grete Konksi, Kristjan Poom, Maarja Tammemägi, Stefan Hein, Mathias-Einari Leedo, Henessi Schmidt, Hans Kristian Õis, Silva Pijon

Esietendus 8. detsembril 2018, detsembri etenduste piletihinnas on kingitus ja jõulumaa külastus.

Plastikvaal koputab inimeste südamele

Meie ilus koduplaneet vaevleb juba mõnda aega plastikuprahi ohtra kuhjumise käes, kusjuures probleem ei puuduta ainult maismaad, vaid aina rohkem ka veeavarusi. Teadlased oletavad, et meie ookeane risustab juba 150 miljonit tonni plastikujäätmeid ning igal aastal lisandub neid veel vähemalt 8 tonni jagu.

Möödunud suvel Belgias, Brugge linnas korraldatud kunstitriennaali võitjateks kuulutati Brooklyni arhitektuuri- ja disainifirma StudioKCA kunstnikud Jason Klimoski ja Lesley Chang, kes püstitasid ühele Brugge suurematest kanalitest „merepilvelõhkuja" – Vaiksest ookeanist kogutud plastikujäätmetest valmistatud vaala kuju. Vaalal on pikkust 12 meetrit ja kõrgust sama palju kui neljakorruselisel hoonel, ning ta kaalub tervelt 5 tonni. Kunstnike sõnul peaks nende teos meenutama inimestele, et ookean, kuhu paisatakse üha enam plastmassist prahti, on tegelikult vaalade kodupaik.

Klotsidest supersõiduk

Legoklotsidest võib ehitada nii maju, raudteid kui ka terveid linnu, ning kui leidub aega ja häid mõtteid, siis võib nendest teha veel päris suuri asju – nagu näiteks „elusuuruses" batmobiili. Mis oleks Batman ilma mõttekiirusel lendava imelise batmobiilita?

Ameeriklasest legokunstnik Nathan Sawaya kulutas tervelt kaks kuud selleks, et meisterdada just selline batmobiil, nagu vaatajad ja lugejad seda on harjunud filmis või koomiksites nägema – uhke, must ja 5,5 meetri pikkune imesõiduk, ainult et see masin pole tehtud metallist, vaid hoopis legoklotsidest. Klotse kulus selleks ligi pool miljonit – täpsemalt 489 019. Legoklotsidest pandi kokku ka Batman, Jokker, Imenaine, Superman ja mitmed teisedki koomiksikangelased, et näitus „Klotsikunst: DC Comics" saaks täiuslikult uhke. Selle näitusega tähistas nimelt Bat- mani ja Supermani lugudega kuulsaks saanud koomiksikirjastus oma 80. sünnipäeva.

Kitarr, mis on kogu aeg vett täis

Maailmas on õige mitmesuguseid basseine – nii kandilisi kui ka ümmargusi, nii neerukujulisi kui ka ovaalseid. Mudilased sulberdavad suvel mõnuga pisikestes täispuhutavates basseinides, mille kummiseinu kaunistavad muinasjututegelased. Kuid USAs, Memphises võib supelda koguni kitarrikujulises basseinis. See bassein asub nimelt rokikuningas Elvis Presleyle pühendatud muuseumi territooriumil. Tolles Gracelandi nimelises paigas elas rokilegend üle kahekümne aasta, ning nüüdseks on sellest saanud Ameerika külastatavuselt teine koht Valge maja järel: igal aastal külastab muuseumi nimelt üle kuuesaja tuhande inimese. Kui paljud neist kitarrikujulises basseinis suplevad, selle kohta kahjuks andmed puuduvad.

Sõidab ja särab!

Maailma kalleimaks mootorrattaks peetakse praegu Harley-Davidson Blue Editioni nimelist tsiklit. Teisedki Harley-Davidsonid on teadagi üle prahi masinad, kuid Blue Edition kujutab endast eriti edevat sõidukit: tema kallal olid ametis kuulsa šveitsi Buchereri kella- ja juveelifirma asjatundjad koos Bünderbike'i tsiklitootjatega – kokku kaheksa inimest – tervelt 2500 tundi.

Šveitslaste valmistatud harulduse hinnaks on 1,5 miljonit eurot. Sõidukiirus ja muud omadused pole tal tavalistest Harley-Davidsonidest erinevad, kuid hinnaliseks teevad selle tsikli rohked kaunistused: kullatud mutripead, 360 teemanti ja mitmed teised vääriskivid. Auklikud teed on sellisele mukitud masinale küll keelatud – mis siis saab, kui teemandid kere küljest lahti põruvad!

Lugu Murueide ja Mureeide lastest

Kadri Hinrikuse „Ära muretse mu pärast” on tore tüdrukuteraamat, milles tegutseb tervelt kaheksa väikest piigat. Seitse neist on Murueide tütred, kes lendavad, hullavad ja mängivad lõbusasti omapead, kuid kaheksas – Moon – tunneb sageli igavust ning jälgib teiste laste mänge väikese kadedusega. Mooni ema – Mureeit – muretseb nimelt pidevalt oma tütrekese pärast ega luba tal teistega mängida. Sellegipoolest leiab Moon võimaluse seitsme naabrilapsega tutvust teha. Mis siis juhtub, sellest loe juba raamatust. Muinasjutu juurde joonistas ilusad pildid **Katrin Ehrlich**.

Hunt leiab uusi sõpru

Ilmar Tomuski uus raamat on mõeldud pisematele lugejatele ja kriminalistid selles ei tegutse. Peategelaseks on hoopiski hunt, kes peab oma parimateks sõpradeks karu ja rebast. Kuid ühel halval päeval, kui hunt läheb uljalt uisutama, selgub, et tõelisi sõpru tuntakse ikka siis, kui hätta satutakse... Raamatu **„Hundi sõbrad”** illustreeris **Catherine Zarip**.

Jänesepoeg tuleb unenägudesse

Ka **Ellen Niidu „Jutt jänesepojast, kes ei tahtnud magama jääda”** pildid tegi **Catherine Zarip**. Lugu ise on kindlasti tuttav teie isadele-emadelegi: küllap ei tahtnud nemadki mudilastena õigel ajal magama minna ja püüdsid unejutu nurumisega ärkvelolekuaega pikendada. Kui sinu peres on mudilasi, siis on see jutt neile ettelugemiseks just paraja pikkusega ja jänesepoeg võib su väikeõe unenägudes rõõmsalt edasi tegutseda.

Ühest muinasjutust teise

Chris Riddell, kelle Ottoline-lood on tüdrukute seas popid, valis oma uue raamatu peategelaseks piiga nimega Pelleriine ning joonistas talle enne rännakule asumist igasuguseid vajalikke asju: mugavad saapad, matkakepi, seljakoti ja kotitäie leivaraasukesi. Tüdruk sai nimelt peokutse Rapuntselilt, kuid enne pikajuukselise printsessi juurde jõudmist tuleb tal teel tegemist nii Koletise, kolme karu, Põial-Liisi kui ka paljude teiste muinasjututegelastega. Juhtub igasuguseid imelikke ja imelisi asju – eks seda või ju aimata raamatu pealkirjastki: **„Elas kord üks muinasjutt”**. Raamatu tõlkis **Kadri Rahu**.

Orav, sipelgas, elevant ja teised inimlikud olevused

Hollandlase **Toon Tellegeni** lood on kirjaniku kodumaal väga armastatud. Nüüd ilmus tervelt 31 tema juttu samade kaante vahel ka eestikeelsena, tõlkijaks **Vahur Aabrams**. Vormilt on need küll muinasjutud, kuid kõigil tegelastel on küljes nii palju inimlikke jooni, et lugusid elevandist, sipelgast, oravast ja teistest loevad mõnu ning väikese muigega meelsasti ka täiskasvanud. Tegelasi on raamatus **„Kõik on olemas”** nii palju, et kirjanik pidas vajalikuks raamatu sappa paigutada kõigi siin esinevate elanike nimekirja – alates aeiuast ja ahvenast ning lõpetades ööliblika ja ühepäevikuga. Raamatu rikkalikud, mahedates toonides illustratsioonid tegi **Regina Lukk-Toompere**.

Tarkuseteradega jutustus

Martti Kalda „Printsess ja pühamees” kannab alapealkirja „Moodne muinasjutt”. Autor viib meid Indiasse, Mumbai 150aastasesse mainekasse erakooli, kus teiste seas õpib ka rikkast perest pärit Arya, kes on lapsepõlve veetnud Euroopas ega soovi õpetajate nõudmistele alluda. Juhuse tahtel saab tema õpetajaks hindu pühamees, kes pajatab Aryale mõistujutte padiśahhi papagoist, maharadža elevandist ja teistest loomadest. Juttudest saadud tarkuseterad aitavad tüdrukul saada julgeks ning targaks ning jagu saada isegi kooli tunginud röövlitest... Ilusa indiapärase välimuse andis raamatule **Angelika Schneider.**

EMBLEEMID, NENDE KANDJAD JA TÄHENDUSED

KAITSELIIT 100 1918 - 2018

Markus Saksatamm

PÄRNUMAA MALEVA PÄRNU MALEVKONNA embleemil on kujutatud ümmargust kilpi, mille keskel olev tamm koos tõrudega sümboliseerib püsivust, jõudu ja siirust. Kilbi taga asuv kaheteraline mõõk annab teada aust ning õiglustundest. Kiri 'IGAVESTI VABARIIGI SÜNNILINNA KAITSEL' tõotab kaitsta seda tähtsat paika, kus 23. veebruaril 1918 loeti pidulikult ette iseseisvusmanifest.

PÄRNUMAA MALEVA PÄRNU MALEVKONNA pioneerirühma embleemi kaks ristatud mõõka tähistavad kindlat ja vankumatut kaitset. Mõõkadele toetuval kilbil on väeliigi sümbolina täht „E" (inglise keelsetes maades nimetatakse pioneeride väeliiki Engineer- ehk insenerivägedeks), kilp on kaitstud kuldse tammevanikuga. Must karu on pärit Pärnu maakonna vapilt ja viitab väeosa asukohale. Ülal hõbedane Põhjatäht.

TALLINNA MALEVA NÕMME MALEVKONNA Tankipurustajate embleemil olev välgunool tähistab löögijõudu ning purustatud kilp vastase soomust. Tankipurustajate tunnus lause *Per Momentum ad Maiores* (Hetkega esivanema te juurde) on hoiatus vastastele. Rühm loodi 2004. a. malevkond.ee/malevkond/tankipurustajad

TALLINNA MALEVA IDA ÜKSIK-KOMPANII virgatsijao embleemil on Idarist ja Põhjakotkas. All olev mootorratas viitab virgatsitele – sõjaseisukorras on just nemad need, kes muude sideliikide kadudes tagavad erinevate üksuste ühise tegutsemise.

HARJU MALEVA MÄNNIKU MALEVKONNA staabirühma embleemil on Kerberos, vanakreeka mütoloogia kolmepealine koer, kes valvab allilma väravaid. Ülemine must pea sümboliseerib ühtsust, alumine visadust ja tugevust. Vapiloome kolmas roheline pea on aga tausta sulandunud, tähistades nii iga võitleja professionaalset oskust varjatud olla. Veripunased armid viitavad otsustavusele lahingus, kus võideldakse lõpuni ning jäädakse alistamatuks. Lõõmavad silmad sümboliseerivad üksuse kirge ja soovi kaitsta Eesti iseseisvust, lahtised suud aga valmisolekut võitlusesse söösta. Tähepaar „SR" tähendab staabirühma.

HARJU MALEVA KEILA MALEVKONNA tankitõrjerühma embleemil olev pealuu sümboliseerib valmisolekut anda elu kodumaad kaitstes. Tähed TT viitavad tankitõrjele.

HARJU MALEVA MÄNNIKU MALEVKONNA pioneerirühma motoks on *„We change the game"* (Meie muudame mängu), seega ongi nende embleemil kujutatud jokkerit kui kaardipaki kõige tugevamat kaarti. Jokkeri taga on kindlus – pioneeride väeliigi sümbol. Täringutel olev summa 7 viitab rühma liikmete Afganistani missiooni numbrile ISAF-7.

HARJU MALEVA MÄNNIKU MALEVKONNA miinipildujarühma laskesektori kujulisel embleemil on kujutatud liblikatiivulist miini. Kujundas selle Mihkel Ronk koostöös Indrek Grünbergiga. Lisaks: Männiku malevkond on Harju maleva eksterritoriaalne allüksus, mis oma rohkem kui 500 liikmega tegutseb kogu Harjumaa piires.

Eelmises, kaitseväe uuemaid embleeme tutvustavas numbris rääkisime suurõppustest SIIL ja MERE-SIIL, kus osalevad alati ka kaitseliitlased. Seekord võtame luubi alla teisedki õppused, millest nii mõnigi on just Kaitseliidu poolt ellu kutsutud.

ADMIRAL PITKA LUUREVÕISTLUSE embleemil olev romb on luureüksuse tingmärk. Tegemist on rahvusvahelise sõjalis-sportliku üritusega, mille eesmärgiks on võimalikult reaalsetes oludes panna proovile osalejate väljaõpe ning võitlusmoraal. Võistlus toimub augusti esimesel täisnädalal.
Proovilepanekuid on Kaitseliidus teisigi: näiteks jaanuaris toimub võistlus Utria dessant, oktoobris aga Kaitseliidu kooli lõpuharjutus Kotkalend. Koos Politsei- ja Piirivalve Ametiga harjutavad kaitseliitlased koostööd ühisõppusel Kilp.
Ka Naiskodukaitsel on oma koormusmatk, mis toimub maikuus. Veel valik kohalikest sõjalis-sportlikest võistlustest: Lääne maleva Valge Laev, Hiiumaa malevkonna Tihu Kevad, Saaremaa maleva Sõrve Retk, Pärnumaa maleva Sookoll, Sakala maleva Sõduriproov, Valgamaa noorte Väle Jänes, Võrumaa maleva Käve üle küngastõ, Põlva maleva Must kotkas jne.

KEVADTORM on Eesti kaitseväe õppus, kus harjutatakse koostööd erinevate üksuste vahel ja mängitakse läbi viivitus-, kaitse- ja ründelahinguid. Lisaks kaitseväelastele ja kaitseliitlastele võtavad õppusest osa ka liitlaste üksused. 2017. aasta Kevadtorm oli ligi 9000 osavõtjaga senistest suurim. Tapal paiknevatele brittidele, prantslastele, taanlastele ja ameeriklastele lisandusid võitlejad Kanadast, Saksamaalt, Hollandist, Poolast, Soomest, Rootsist, Lätist, Leedust, Ukrainast ja Gruusiast. Taevas aga võis näha nelja liitlasriigi lennumasinaid.

HUNT on Põhja maakaitseringkonna õppus. Viimasel korral oli põhirõhk sadamakaitsel, kus harjutatati merevaatlust, tähtsate objektide kaitset ja NATO sõjalaevade operatsioonide julgustamist. Lisaks Tallinna-, Harju- ja Rapla malevate kaitseliitlastele osalesid sadamakaitseõppusel Hunt ka kaitseväelased ning Politsei- ja Piirivalveamet. Oma panuse andsid liitlaste vabatahtlikud reservväelased ning kodukaitseorganisatsioonide liikmed Taanist, Soomest, Leedust ja Lätist.
Ka teistel maakaitseringkondadel on oma õppused. Lõunas Sibul, läänes Orkaan, kirdes Põhjakonn.

KUPERJANOVLASTE RADA on võistlusmatk, millest võtavad osa Kodutütarde ja noorkotkaste võistkonnad vanuses 14 –19 a. Rajal on ka külalisvõistkonnad.
Võistlevatel meeskondadel tuleb kaardi abil maastikul liikuda ja hakkama saada kaasa võetud vahenditega. Kõrvalist abi kasutada ei tohi. Trassi kontrollpunktides ootavad aga ülesanded: esmaabi andmine, kauguste määramine, takistusraja läbimine, paadisõit, sideülesanne, lõkke tegemine, luureraporti koostamine jne.
Varustuse kaotamise või kontrollpunkti hilinemise eest saab võistkond miinuspunkte. Rajal liikuvate vastutegevusüksuste või kohtunike patrulliga kohtumisel kaotab võistkond väärtuslikke elutalonge, mida on igal võistlejal viis.
Mõistagi pööratakse suurt tähelepanu ohutusele – võistluse trassil liigub auto, mis kindlustab osalejatele esmaabi.
Sääraseid võistlusi ja matku on muidugi teisigi. Kodutütardel on Ernake ja Noortel Kotkastel Mini-Erna. Astu liikmeks, põnevad ettevõtmised ja uued sõbrad ootavad!
www.nooredkotkad.ee
www.kodutytar.ee

JUUNIOR KOMPANII (ei kuulu Kaitseliitu) embleemil olev kotkas sümboliseerib tugevust, jõudu, kiirust, vabadust ja võimalusi. Linnu ründav asend räägib teotahtest ning valmisolekust, värvus aga viitab Eesti lipuvärvidele. Aastaarv 2015 tähistab kompanii tegevuse algust. Embleemi taust on tumeroheline, sümboliseerides nii toetust ja tuge riigikaitse arendamisele. Embleemi autor on Rain Järv.
Kompanii üks peamisi tegevusvaldkondi on riigikaitselaagrite läbiviimine. Samuti korraldavad nad igal aastaajal ja igas Eestimaa paigas loodusretki. Soovite teha 100-kilomeetrist paadimatka või pidada lahingut AIRSOFT relvadega (kuulid on biolagunevad) – võtke ühendust: www.juuniorkompanii.ee

KÕIK LAPSED VÕIMLEMA! BARBIED KA!

Kas Sulle meeldib joosta? Aga hüpata? Aga kukerpalli teha ja hundiratast visata? Loodetavasti vastasid kõigile küsimustele jaatavalt ja valmistasid sellega rõõmu nii oma perele kui ka tohtritele. Arstiteadlased kurdavad nimelt, et viimasel ajal eelistavad lapsed õues liikumisele arvuti ees istumist – konutamine aga keha ei kosuta. Kui tahad olla kaunis, terve ja rühikas, siis leia endale kähku sobiv spordiala.

Muide, ka Barbie hakkas hoolega võimlemistrennis käima ning – oh imet! – nüüd on ta ilusam, osavam ja paindlikum kui kunagi varem! Barbie uued unikaalsed jooga-nukud võivad painduda igas suunas, teha hundiratast ja istuda kaksiratsi hobuse seljas, kui vaja. Nii osav tüdruk võib ju olla kes tahes!

Meie aga ootame jutte ja joonistusi Sinu lemmikspordiala kohta!
Pane oma kogemused ja mõtted paberile ning saada toimetusele enne **5. detsembrit 2018**!
Parimate vahel loosime välja **Jooga-Barbied Rimonnelt**! (Need kirjutajad-joonistajad, kes sooviksid nuku asemel auhinnaks saada ***Hot Wheelsi*** auto, andku sellest tööd ära saates märku.)
Jõudu tööle!

SA VÕID OLLA KES TAHES

PIDUPÄEVAL VÕTAME AJA MAHA!

Nii lastel kui ka isadel-emadel on argipäeviti muudkui aga kiire: kiire kooli või tööle, kiire bussile või rongile, kiire poodi, kiire koju… Ettevaatust, sõbrad, nii võime üksteise näod ja nimedki ära unustada!
Vähemasti pidupäevadel tasuks aeg-ajalt aeg maha võtta ja mängida kogu perega kas või mõnda lauamängu. Kui vana hea ümbermaailmareis on juba ära tüüdanud, siis võiksite proovida uut vahvat mängu **„Tahad kihla vedada?"** Selles peremängus pead kordamööda täitma igasuguseid ülesandeid ja teiste osaks jääb ära arvata, kas saad sellega hakkama või ei. See, kes arvab õigesti, kahekordistab oma punkte, kuid ka ülesande täitmine toob võidu kaasa.

Mäng sobib kahtlemata kenaks isadepäevakingituseks ning kui tahad kindlasti saada selle omanikuks, siis kasuta sooduskoodi **„HEALAPS"** meie e-poes **www.insplay.ee** ja saad **novembri lõpuni mängu soetada 10% soodsamalt**.
Kihlveomängu võid aga võita, kui kirjutad ja joonistad meile sellest, **millise kingitusega tahaksid rõõmustada oma isa või vanaisa!** Saada oma töö toimetusele enne 5. detsembrit 2018! Veame kihla, et loosiõnn naeratab parimatele!

insplay